

2.<sup>1993</sup>

105. ÅRG.

Løssalg kr. 20

# STAV OLAV

Brit og Kristian Kristiansen, s. 3

Jeanne Mance - Canadas Florence Nightingale

Pavens fastebudskap 1993, s. 8

En verden der ørkenen vokser

Notto R. Thelle, s.14

Korset i kulissene

Liberia, s. 19

Et samfunn i oppløsning

Etter ti års frem og tilbake, s. 24

Amerikansk hyrdebrev om kvinner lagt på hyllen

I serbisk konsentrasjonsleir, s. 29

Jeg visste de ikke kunne gjøre meg noe

# ST. OLAV

## Bare 40 dager!

Etter julen kommer - fasten. Og godt er det, av flere grunner. Kanskje spesielt i år. Hvorfor? I uker og måneder har pressen, særlig den kristelig orienterte sådanne, vært svært så opptatt av hva *andre* sier og gjør - andre i betydningen meningsmotstandere. Det er så mangt å strides om på den norske kirkebakken for tiden: homofilt samliv, partnerskapslov, samboerskap, kvinnelig biskop - for å nevne de heteste temaene. Og det er så lett å bli skråsikker, lett å misforstå og bli misforstått. Samt blande kortene.

Så kommer fastetiden og retter søkelyset mot oss selv. Ikke mot hva vi mener, eller hva vi mener om de andre, eller mener de andre bør mene, men hva vi *gjør for andre*. Gjør av kjærlighet til den Gud vi sier vi tror på, og som vi så lett bruker - og misbruker - som støtte for våre meninger. Den kommer med sjenerende ord - om vi ennå husker dem! - om nøysomhet og forsakelse, offer og selvfornektelse. Ikke lett å slå et slag for slike gammelmodige greier i vår "instant"-tid der folks tålmodigheten når det gjelder å utsette en tilfredsstillende eller nytelse snart er på lengde med et middels reklameinnslag på TV. Skrap og vinn - her - NÅ!

Siden forrige fastetid har vi sett flere magre mennesker på skjermen og i avisene enn på lenge. Så mange at vi snart ikke reagerer mer. Samtidig er nøden blitt salgsvare. Ifølge pressemeldinger brukes det mer på pressedekning av nødshjelpsoperasjonene i Somalia enn på selve hjelpen! Og journalistene, de følsomme blant dem, fortviler snart. Hvor mager må nøden etterhvert være for å nå frem til den vestlige godstolen?

Verdige trengende var det en gang noe som het. Slikt sier ikke moderne, solidariske demokrater som oss. Men tar vi virkelig inn over oss det uverdige ved det hopetall trengende i dagens verden? Og takker vi Gud og sier ja og amen når han innbyr oss til 40 dagers frivillig solidarisk levned nå i fastetiden? Solidarisk med det flertall av verdens befolkning som har 365 dagers ufrivillig fastetid pr. år!



Brit og Kristian Kristiansen:

## Jeanne Mance - Canadas Florence Nightingale

3

Sykepleien er en viktig del av medisinens historie, viktigere enn mang en oppdagelse av behandlingsmetoder av forbigående interesse. Medisinens historie er nesten blottet for omtale av kvinnes innsats i dette tidligere nesten utelukkende feminine fag. En av de store personligheter i sykepleiens historie, *Jeanne Mance*, begynte sin virksomhet i Montreal, Canada, for 350 år siden, og det er grunn til å gjøre norsk medisin og norsk sykepleie oppmerksom på denne modige og selvoppofrende kvinne.

Forfatterne til denne artikkel ble introdusert til de historiske kilder til sykepleiens første år i Canada av en særpreget personlighet, the Reverend Sister Helen Morrisey, av St. Josephsøstrenes orden.

Dette skjedde under vårt opphold ved Montreal Neurological Institute 1947–1949 da vi under et av våre streiftog gjennom byen besøkte sykehuset Hôtel Dieu, et av de undervisningshospitaller som var knyttet til det katolske og fransk-sproglige Université de Montréal. Vi møtte der Sister Morrisey som

ble vår gode venn, og som vi også korresponderte med etter at vi forlot Canada. Hun var født i Ontario i 1861 av protestantiske foreldre, konverterte i 1887 og sluttet seg til The Religious Hospitals of St. Joseph. Hun ble sjef for og utviklet farmasi-avdelingen ved Hôpital Hôtel Dieu til en mønsterinstitusjon. Siden hun var den eneste i ordenen som snakket engelsk, ble hun også forbindelsesleddet mellom hospitalet og den britiske del av Montreal. I 1923 fikk hun i oppdrag å lede byggingen av St. Mary's Hospital i sentrum av byen ifølge en ordensbeslutning om å skape en avdeling av Hôtel Dieu for engelsk-talende pasienter. Hun var i 5 år leder av dette sykehus og fortsatte senere som administrator for Hôtel Dieus egne poster for pasienter fra denne språkgruppe. Med sine kunnskaper og sterke historiske interesser fikk hun også opprettet et museum ved Hôtel Dieu, som bl.a. inneholder verdifulle dokumenter angående Montreals tidlige historie, også fra den tid da navnet var Ville Marie. Sister Morrisey døde 9. april 1953 i sitt 92de år, klar og våken til det siste.

### Noen historiske data

Først noen historiske data. Canada ble oppdaget i 1497 av den italienske sjøfarer og oppdagelsesreisende Giovanni Caboto eller John Cabot (1450–1498). Han ledet en ekspedisjon på oppdrag av den engelske konge Henry VII, og nådde Labrador, d.v.s. det amerikanske fastland, før Columbus kom til kysten av Mellom-Amerika. Oppdagelsen førte ikke til noen kolonisering. Det gjorde heller ikke franskmannen Jacques Cartiers forsøk ved St. Lawrence-elven i 1540–1542. Først i 1604 startet Samuel de Champlain den første permanente franske koloni i Port Royal, det nåværende Annapolis Royal i Nova Scotia. Byen Quebec ble anlagt i 1608. Champlain var guvernør over dette såkalte Nouvelle France inntil 1624. I 1627 overtok et handelskompani administrasjonen, men i 1663 kom kolonien direkte under den franske krone. Montreal ble grunnlagt i 1642 som en fransk pelshandels- og misjonsstasjon under navn av Ville Marie. Den ble erobret av britene i 1760.

### En pike fra Champagne

På den åpne plass foran inngangen

#### Om forfatterne:

Kristian Kristiansen er professor emeritus i nevrokirurgi ved Universitetet i Oslo og tidligere overlege ved nevrokirurgisk avdeling ved Ullevål sykehus. Sin spesialistutdannelse har han dels fra Oslo, dels fra Montreal Neurological Institute, grunnlagt og ledet av dr. Wilder Penfield. Hans hustru Brit har i alle år vært hans nære medarbeider og støtte.



## Roma-møte om fødselskontroll

I januar hadde Vatikanet samlet eksperter fra alle verdenshjørner til en konferanse om naturlige metoder for fødselskontroll. Konferansen munnet ut i en internasjonal appell fra 45 eksperter om å satse på slike metoder. I en tale gjentok paven det katolske syn at alle former for prevensjon er forbudt, også de 'naturlige metoder' dersom de brukes ut fra egoistiske grunner.

Både legfolk og kirkelige eksperter står bak manifestet som inneholder en rekke

anbefalinger av naturlige metoder og understreker at metodene er vitenskapelig fundert. Anbefalingene, som bl.a. tar utgangspunkt i at alle kvinner har rett til å kjenne til hvordan deres fruktbarhet fungerer, omfatter også en appell til regjeringer og private organisasjoner om å støtte ektepar som bruker naturlig prevensjon. Det anbefales også at disse metodene, som er basert på studier av kvinnens syklus, blir undervisningsfag ved medisinske fakulteter. Sognegeisligheten bør ta dem med i

ekteskapsforberedelsene for de unge.

Det understrekes videre at etter 60 års forskning er metodene nå så presise og pålitelige at de også kan brukes til å hjelpe ufrivillig barnløse ektepar til å få barn. Appellen slår også et slag for amming og oppfordrer til mer inter-disiplinær forskning om de fordeler amming har for mor og barn, samt anbefaler at regjeringer bevilger midler til slik forskning.

CATHOLIC HERALD

4

til Hôtel Dieu ble det i 1909 reist et monument av en kvinne som bøyer seg over en såret soldat, til minne om Jeanne Mance, den første hvite kvinne som kom til Montreal, og en av de første som kom til Canada. Hun grunnla sykehuset Hôtel Dieu.

Jeanne Mance var født 1606 i Langres, Champagne, og var, likesom Jeanne d'Arc, en "champenoise". Hun var nummer to av 12 søsken, 6 piker og 6 gutter. Som 15-åring mistet hun sin mor, og en stor del av ansvaret for de yngre søsken falt på henne. Alt fra barnsben av hadde hun sterke religiøse tilbøyeligheter, næret av det utpreget katolske miljø i Langres, men hennes religiøsitet dro henne ikke mot klostret og dets ensformige liv. Hun følte en sterk trang til å hjelpe sine medmennesker, og det som interesserte henne mest, var sykepleien. Da hun noen år senere ble løst fra sine hjemlige plikter og kunne følge sin lyst, var det et stort behov for henne i datidens Frankrike, som ble innblandet i 30-årskrigen i 1635, og hvor pest og annen sykdom florerte. Uten formell utdanning var hun den fødte sykepleierske som gjennom erfaringer og opplevelser med ulykkelige mennesker fikk det praktiske grunnlag for sin gjerning.

### "Nouvelle France"

Alle franskmenn var på denne tid opptatt av rykter og rapporter om den franske kolonien på den andre siden av Atlanterhavet, Nouvelle France, og de store fremskritt som var gjort siden den ble grunnlagt i 1608. Jeanne Mance ble inspirert av disse nyheter og grepet av et intenst ønske om å reise til Canada og del-



St. Josephsøsteren Helen Morrisey (1861- 1957), sykehusbygger og sykehusadministrator i Montreal - og museumsbygger.

ta i den videre utbygging. I 1639 hadde den rike enke Madame de la Peltrie (1603-1671) sammen med tre Augustiner-søstre fra Dieppe og tre Ursula-søstre fra Tours reist til Canada for å arbeide i Quebec. En niese av kardinal Richelieu, hertuginnen av Aiguillon, støttet dette foretagende. Når kvinner gikk inn i misjonsarbeide, var det en triumf for den katolske kirke, og begivenheten var vel kjent i Frankrike. Jeanne Mance ble antagelig også påvirket av en slektning, Nicholas Dolebeau, til å gjennomføre sitt forsett. Han var prest i Paris og ble senere "canon" eller domherre i Langres. Hans bror Jean, en ung jesuitt født i samme by, var i Nouvelle France fra 1640 til 1643 som misjonær. Det var et jesuitter-college i Langres og også et kloster fra Ursula-søstrene, grunnlagt i 1613. Sommeren 1640 reiste Jeanne Mance, som da var 34 år gammel, til Paris for å søke råd hos sin nære slektning Dolebeau og hos pater

Charles Lalemant som var leder av Jesuitt-misjonen i Nouvelle France. Begge oppmuntret henne til å holde fast ved sine planer.

Selv hadde Jeanne Mance ingen midler til å finansiere en slik reise, men gjennom lykkelige omstendigheter kom hun i forbindelse med innflytelsesrike personer. Det var på denne tid dannet et selskap, Compagnie de Notre Dame de Montréal, med formål å grunnlegge en koloni på den øen i St. Lawrence-elven hvor Montréal senere ble bygget opp. Jeanne Mance ble opptatt i selskapet, og her traff hun en kvinne som kom til å spille en betydelig rolle i foretagendet. Det var Madame de Bullion, enke etter Claude de Bullion, som var finansminister og senere justisminister under Ludvig XIII. Hun var meget rik, og hennes donasjoner muliggjorde og lettet Jeanne Mances arbeide. Disse to kvinner ble knyttet til hverandre i et vennskap som varte hele livet.



### Ortodoks korstog?

En serbisk biskop har oppfordret til et "ortodoksiens korstog" mot tilhengere av andre kristne konfesjoner. Biskopen av Novi Sed, Inrej Bulivic, sa i en tale i det østlige Hellas at protestanter, katolikker og muslimer i det tidligere Jugoslavia har inngått en sammensvergelse med det mål "å utrydde fullstendig den serbiske ortodoksi". Han sa at Vatikanet, det protestantisk dominerte Kirkenes Verdensråd og Den islamske verdenkongress har

"hemmelige planer om å utrydde ortodoksien generelt og dens serbiske forkjempere spesielt".

Når det gjelder påståtte serbiske ugjeringer, dreier det seg om enkeltstående overgrep og brudd på menneskerettighetene, nærmere bestemt "forståelige" gjengjeldelsaksjoner overfor overgrep som katolikker, protestanter og mulimer har forvoldt, sa biskopen.

RHEINISCHR MERKUR

### Seks uker i kahytten

Omsider var forberedelsene ferdige, og en junimorgen i 1641 la tre seilskip ut fra en havn i Nord-Frankrike. En 6 ukers lang reise begynte, og vi kan vanskelig tenke oss hvilken påkjenning den må ha vært. Jeanne Mance tilbragte hele tiden under overfarten i en liten kahytt som var innrettet for henne i bunnen av skipet. Da hun endelig kom opp på dekk, var de på vei opp St. Lawrence-elven. Hennes nye fedreland lå foran henne med svære skoger på begge sider av elven, men også med gressbevokste skrån timer og fruktbare dalfører. Lettelsen og gleden over å ha nådd byen Quebec ble blandet med engstelse for det tredje skipet som ennå ikke var kommet frem. Ombord i dette var Monsieur de Maisonneuve som var leder for ekspedisjonen. Da han og hans ledsagere endelig kunne gå i land i Quebec, var det blitt så langt på høsten at den videre reise opp elven til Montreal måtte oppgis, og nykommerne slo seg til ro i Quebec over vinteren.

Da St. Lawrence var blitt isfri, tok de tidlig i mai igjen fatt på reisen og nådde den 17. mai 1642 sitt bestemmelsessted. Kolonien ble først kalt Ville Marie, et navn som senere måtte vike for Montréal etter den iøynefallende årsryggen Mont Royal som inntar de sentrale deler av øen.

### Det første "Hotel Dieu"

Det gjaldt å bygge en befestet leir så snart som mulig, og nybyggerne fikk en travel tid. De mest krigerske indianerstammer var på tokt i andre distrikter og visste ikke om de nye

franske immigranter som i denne første tid fikk være i fred. Så fredelig var det at Jeanne Mance tvilte på om det ville bli behov for noe sykehus, men hun fikk snart andre erfaringer. Indianerne begynte å gå til angrep. Særlig var de ville irokesere fryktet. Behovet for sykehus

økte, men det tok kolonistene tok år å få ferdig en egen sykehusbygning, og først i oktober 1644 ble Hôtel Dieu innviet. Det var en stor tømmerbygning med to sykerom, kjøkken og rom for Jeanne Mance og noen unge kvinner som var blitt med henne fra Quebec. Et lite



Jeanne Mance

Ancien crayon. — Auteur inconnu.



Svensk teolog til den internasjonale teologikommisjon  
 Paven har utnevnt svensken Gösta Hallonstad, som er lektor i systematisk teologi i Lund, til medlem av den internasjonale teologiske kommisjon som er knyttet til Troskongregasjonen.. Hallonstad ser utnevnelsen som et tegn på at Roma vier kirken i de nordiske land oppmerksomhet..

Hele 15 nye medlemmer av kommisjo-

nen er utnevnt, blant dem Max Thurian fra Taizé, den amerikanske jesuitten Avery Dulles og tyskeren Hermann Joseph Pottmeyer.

Kommisjonen samles én gang i året. I mellomperioden arbeides det i grupper med forskjellige teologiske spørsmål. På møtet i desember i fjor diskuterte man bl.a ulike aspekter ved frelsen.

KATOLSK KYRKOTIDNING

Betenkt overfor Norges Kristne Råd  
 Pinse-forstander David Østby fraråder medlemskap i Norges Kristne Råd og vil heller anbefale samarbeid med "vekkelses-kristne som tror på Åndens makt og vil fremme den". Debatten om homofilt samliv og partnerskapsloven har "bidratt til å gjøre meg enda mer betenkt om tiden er moden for et samlingsorgan," sier forstander i landets ledende pinsemenighet, Fila-

6

kapell av sten ble reist ved siden av hospitalet og utstyrt med bilder, noen billedstøtter og sølv som var sendt fra Frankrike. Dette første Hôtel Dieu lå nede ved elven. Først etter at det var herjet av brann tre ganger, ble det i 1861 flyttet opp til Pine Avenue like ved Mount Royal der hvor det holder til i dag. I museet finner man medisinflasker, krukker, mortere og annet utstyr fra Jeanne Mances tid.

I 1649 kom det melding fra Frankrike om at Compagnie de Montréal holdt på å bli oppløst. Det ville bety at kolonien ikke fikk mere støtte og måtte oppgis. Med vanlig handlekraft tok Jeanne Mance saken i sine egne hender, reiste tilbake til Frankrike, og hadde en rekke konferanser, bl.a. med dronning Anna av Østerrike, som på vegne av sin sønn, den senere Ludvig XIV, var regent. Kardinal Mazarin, kardinal Richelieus etterfølger, var landets mektigste mann. Konferansene resulterte i en reorganisering av selskapet og løfte om videre støtte. Madame de Bullion viste seg også nå som en hjelper i nøden.

### Irokeserne angriper

Etter 3 måneders fravær kom Jeanne Mance tilbake med de gode nyheter, men disse ble snart oppveiet av truslene fra irokeserne som hele sommeren hadde vært på krigsstien. Den vennligsinnede huronstammen var nesten blitt utryddet, og gang på gang ble kolonien angrepet. I 1651 syntes det som om irokeserne hadde bestemt seg for å utslette hele nybygget. Hospitalet var omgitt av palisader og utstyrt

med to kanoner, og var tilfluktsteden under de verste angrep. Jeanne Mance var selv like ved å falle som offer da indianerne en gang forfulgte kolonistene mellom husene. Hun

var alene tilbake i hospitalet for å ta hånd om de syke, og det var i siste liten at de flyktende nybyggere fikk stengt porten i palisaden hvoretter angriperne trakk seg tilbake.



Minnesmerket over Jeanne Mance utenfor Hôtel Dieu i Montreal.



delfia i Oslo, ifølge Vårt Land. Han spør at rådet blir "en papirtiger". Jorunn Wendel, sekretær i interimstyret for det nye felleskirkelige rådet og tilsynsmann i Meto-distrikken i Norge, mener at en slik dom er "tendensiøs argumentasjon og en urettferdig forhåndsdom."

Å vise til at det spriker for mye i norsk kristenliv til at et fellestråd kan heve en felles røst i viktige anliggender som f.eks.

partnerskapslov og homofilt samliv, slik Østby har påpekt i pinsebevegelsens ukeavis "Korsets Seier", mener Jorunn Wendel er "å begynne i gal retning. (-) Vi lever i en tid med sterke meningsbrytninger. Men det er grunn til å minne om at det stadig har vært krusninger i norsk kirkeliv, og at det noen ganger blåser opp til orkan. Naturligvis er det ikke problemløst å samarbeide i et felleskirkelig råd. Men det er

etter min mening meget verdifullt at kristne kan stå sammen og utad vise enighet om det viktigste ved den kristne tro. Forøvrig blir Norges Kristne Råd det vi gjør det til. Ved at pinsebevegelsen holder seg utenfor, fratar de rådet muligheten for at pinsevenners holdninger blir med som en del av ballasten i rådet. Det beklager jeg," sier Jorunn Wendel.

Situasjonen var så bekymringsfull at M. de Maisonneuve, etter å ha rådført seg med Jeanne Mance, besluttet å reise til Frankrike for å søke om hjelp.

Det er et under hvordan kolonien kom igjennom det året han var borte. Han vendte tilbake med 200 soldater, dyktige arbeidsfolk og en nonne, Marguerite Bourgeoys, som skulle være lærerinne for koloniens barn. Hun kom til å bety meget for Jeanne Mance. De hadde et ideelt samarbeide og følte seg som søstre.

#### Nok et mirakel

I de rolige år som fulgte, ble kolonien utvidet og forbedret, men i 1657 ble Jeanne Mances virksomhet avbrutt ved et fall hvor hun brakk høyre arm. Reposisjonen av bruddet var mislykket, og det utviklet seg sterke smerter og innskrenket bevegelighet. Hun bestemte seg for å reise til Frankrike, dels for å få behandling, dels for å skaffe flere nonner til Montreal. De franske leger mente at hennes tilstand var uhelbredelig, men før hun reiste tilbake til Nouvelle France, ble hun helbredet ved et mirakel. Det skjedde mens hun lå og ba ved en av sine

venners grav.

For tredje og siste gang reiste Jeanne Mance tilbake over Atlanterhavet, denne gang i et tidligere trosskip og hospitalskip. Underveis brøt det ut smittsomme sykdommer ombord. Kapteinen ville til å begynne med ikke tillate Jeanne Mance å ta seg av de syke av frykt for at denne viktige passasjer selv skulle smittes. Men etterat 11 av de 150 passasjerer var døde, ga han seg for hennes inntrengende henstillinger om å få pleie de syke. Skipet kom også ut i en orkan og var nær ved å forlise. Det tok 9 uker før de nådde Quebec.

#### Aktiv til det siste

Jeanne Mance var nå 53 år, men hennes arbeidskraft og entusiasme var usvekket. I mange år fortsatte hun å organisere arbeidet ved Hôtel Dieu, og reiste flere ganger til Quebec i embeds medfør. Hennes siste oppdrag var å legge ned grunnsteinen til ny kirke i Montreal. Hun døde i juni samme år, 67 år gammel, og ble etter eget ønske begravet i kapellet i Hôtel Dieu.

Hennes jordiske levninger forsvant da en del av hospitalet og

kapellet brant ned i 1695. En av Canada's nobleste kvinneskikkelser gikk over i historien. Det hadde nok vært mange som mente at denne vakre kvinne med sitt varme vesen og sine forfinede manerer ikke kunne være skikket til et primitivt liv i et nybyggerland. Ettersom årene gikk, viste det seg at hun var bedre egnet til denne anstrengende oppgave enn de fleste. Hun hadde Jeanne d'Arc's mot og beslutsomhet og Florence Nightingales nestekjærlighet og evne til selvpoppfrelse.

(Omarbeidet etter foredrag i Norsk Medisinsk Historisk Forening og Norsk Selskap for Vitenskapshistorie, 25. mars 1992.)

#### Referanser:

Atherton, W.H.: The Sainly Life of Jeanne Mance. First Lady Nurse in North America. Hospital Progress. J. of the Catholic Hospital Association of the United States and Canada. 1945.

Dery, G.: St. Mary's Hospital Founder, Sister Helen Morrissey Dies. Montreal. Daily Star. April 9. 1953.

Kristiansen, B.: Canadas Florence Nightingale - Jeanne Mance. Urd. 1952. Nr 21.



### *Pavens intensjoner for bønnens apostolat i februar:*

At katolske kristne må nå frem til en moden tro slik at de kan møte utfordringene fra religiøse sekter.

At lokalkirkene i Latin-Amerika må sette ut i livet den ny-evangelisering som 50-årsjubileet inspirerer til.



Nest etter behovet for mat og drikke  
*Mange og gode venner betyr bedre helse,*  
hevder Live Fyrand, sosionom og forsker  
ved Diakonhjemmets forskningsavdeling.  
Å ha kontakt med andre mennesker er et  
grunnleggende behov, det kommer nest  
etter behovet for mat og drikke, sier Fyr-  
and, som med sine påstander kan vise til  
dokumenterte funn.

Kan styrking av det sosiale nettverket  
gjøre kronisk syke friskere? Det er hoved-

spørsmålet i Live Fyrands undersøkelse,  
der hun gjerne vil minne oss om at det å  
pleie vennskap er en investering for livet.

Hun tilføyer også at vi må slutte å snak-  
ke nedlatende om syforeninger og annen  
organisert virksomhet med vekt på det  
sosiale samværet. Dette er faktisk noe av  
det beste forebyggende arbeid vi har! les  
er i i informasjonsbladet "Hilsen fra Dia-  
konhjemmet".

Mennesker som snakker sammen,  
dreper ikke hverandre

"Meget er forskjellig, men det er utenpå,"  
heter det i en norsk barnesang. Dette er en  
ytterst tvetydig strofe," skriver Inge Eids-  
våg, rektor ved Nansenskolen: "Riktig i  
den forstand at vi alle er mennesker, og at  
menneskeverdet er knyttet bare til dette  
ene: det at vi er mennesker. Men det er og  
blir galt hvis det med dette menes at vi  
egentlig er like inni. Vi er minst like for-  
skjellig inni som vi er utenpå. Det er dette

## 8 Pavens fastebudskap 1993: En verden der ørkenen vokser

I denne hellige fastetid tar kirken  
nok en gang fatt på den stien som  
leder til påsken. Med Jesus som  
guide oppfordrer kirken oss til å gå  
gjennom ørkenen, i Jesu fotspor.

Frelseshistorien har gitt ørkenen et  
dypt religiøst innhold. Ledet av  
Moses og deretter av de lysende  
profeter kunne det utvalgte folk -  
midt i savn og lidelse - oppleve  
Guds trofaste nærvær og nåde. De  
ble næret av brød som falt fra him-  
melen, og slukket tørsten ved vann  
som vellet ut av stenen. Guds folk  
vokste i troen og i håpet på den  
Messias som skulle komme og for-  
løse dem.

Og det var i ørkenen Johannes  
døperen preket, og folkemengden  
kom til ham for å få angerens dåp.  
Ørkene var stedet for omvendelse,  
en omvendelse som skulle ønske  
velkommen Ham som kommer for  
å vinne over sorg og død, som er  
syndens lønn. Jesus, de fattiges  
Messias, han som bringer en fylde  
av gode gaver (Luk 1,53), begynte  
sin tjeneste ved å bli som dem som  
sulter og tørster i ørkenen.

Kjære brødre og søstre, jeg opp-  
fordrer dere til nå i fastetiden å  
meditere over det livets ord Jesus  
etterlot kirken som et lys på veien  
for alle dens barn. Gjenkjenn Jesu  
stemme når han taler til dere i evan-  
geliet, i feiringen av liturgien, i  
prestens preken. Lytt til Jesu stem-  
me, han som da han var tørst og sli-  
ten, sa til den samaritanske kvinnen  
ved brønnen: "Gi meg noe å drikke  
(Joh 4,7). Se hen til den døende

Jesus der han henger naglet til kor-  
set, og lytt til hans svake stemme:  
"Jeg tørster" (Joh 19,28). I dag  
gjentar Jesus disse ordene og gjen-  
nomlever dem på nytt i våre fattig-  
ste brødre og søstre.

Når kirken nå i fastetiden oppfor-  
drer til selvdisiplin og ber oss gå  
den kjærlighetens og håpets vei  
som Kristus selv har staket ut, gjør  
den det for å få oss til å se at kris-  
tenlivet innebærer å rive seg løs fra  
overflødige goder og si ja til en fat-  
tigdom som frigjør, og som gjør oss  
i stand til å oppdage Guds nærvær  
og med glede vise en stadig mer  
aktiv solidaritet ikke bare med våre  
brødre og søstre, men utover i en  
enda videre krets.

Husk Jesu ord: "Og den som gir,  
om så bare et glass kaldt vann, til  
en av disse små, fordi han hører til  
mitt følge, - det lover jeg dere - han  
skal ikke gå glipp av sin lønn"  
(Matt 10,42). Fatt mot og håp i dis-  
se ordene: "Kom, dere som min Far  
har velsignet. For jeg var tørst, og  
dere ga meg å drikke" (Matt 25,34-  
35).

For å vise rent konkret den solida-  
ritet og broderlige kjærlighet som  
er en del av den åndelige ferd vi  
foretar i fastetiden, ber jeg dere,  
kirkens medlemmer, nå i 1993 om  
spesielt å tenke på alle de mennes-  
ker som lider på grunn av den tra-  
giske ørkenspredningen som finner  
sted i deres landområder, og på de  
altfor mange rundt om i verden som  
mangler et så basalt, men likevel  
livsviktig gode som vann.

Vi ser i dag med engstelse hvor-  
dan ørkenen sprer seg til land som

for kort tid siden var velstående og  
fruktbare. Vi må ikke glemme at i  
mange tilfeller er det mennesket  
selv som er årsak til at jordvei er  
blitt utpint og blitt til ørken, og som  
har forurenset vannveier som før  
var rene. Når menneskene ikke  
respekterer jordens goder, når de  
misbruker dem, gjør de seg skyldige  
i urettferdighet og endog forbry-  
terske gjerninger fordi deres hand-  
linger fører til fattigdom og død for  
mange av deres brødre og søstre.

Det er dypt foruroligende å se at  
hele folkeslag, millioner av men-  
nesker, er kommet i den ytterste  
nød og lider under tørst og sykdom-  
mer fordi de mangler drikkevann.  
Sult og også mange sykdommer er  
nær knyttet til tørke og forurenset  
vann. I områder der det sjelden reg-  
ner, eller der vannkildene tørker  
inn, blir livet svært skjørt og svin-  
ner hen mot utslettelse. Enorme  
områder i Afrika opplever denne  
svøpe, som også merkes i visse  
deler av Latinamerika og Australia.  
Dertil skulle det være klart for  
enhver at ukontrollert industriutvik-  
ling og teknologibruk som bryter  
ned balansen i naturen, har forårsak-  
ket alvorlige miljøskader og ulyk-  
ker. Vi risikerer å etterlate hele den-  
ne tragedien og ørkenspredningen  
som en arv til fremtidige generasjo-  
ner.

Jeg ber dere innstendig om å gi  
rundhåndet til de institusjoner og  
organisasjoner som prøver å hjelpe  
dem som lider på grunn av nød  
eller tørke, og som opplever hvor  
vanskelig livet blir der ørkenen  
sprer seg. Jeg ber dere også om å



som gjør det spennende å leve sammen. Det er dette som gjør det vanskelig å leve sammen. Og det er i dette spenningsfeltet at berikelsen ligger.

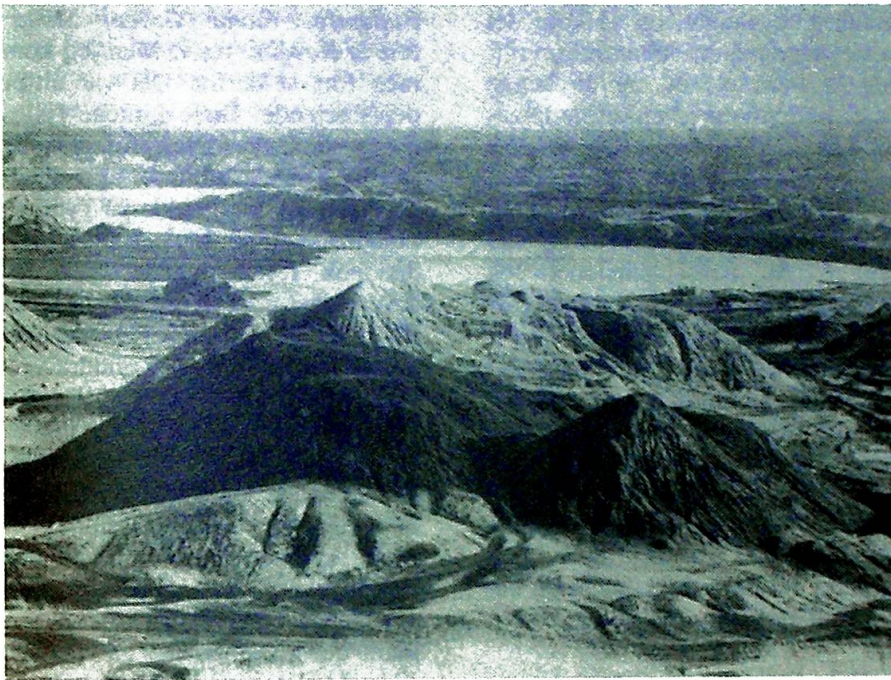
Jeg tror dialog er den viktigste forutsetningen for fred i verden. For mennesker som snakker sammen, dreper ikke hverandre. . . Fredelig sameksistens forutsetter en likeverdig dialog, slik at vi kan lære av hverandre. For målet bør ikke være assimilasjon, men mangfold - ikke likhet, men likeverdighet." KIRKE OG KULTUR

#### Arvesynd og arvedyd

"Den norske arvesynd er nok vår moralisme," sier Erik Hillestad, Kirkelig Kulturverksteds leder. "Vi fryser ut alle som stikker seg ut fra det såkalt gode selskap. Men vi har også en arvedyd, vår giverglede når noe står på. Tenk på alle innsamlingsak-

sjonene. Her har misjonærene vist vei. Alle de håpefulle som dro ut i det ukjente med Bibelen som kompass, og alle de hundretusener salmesyngende misjonsforeningskvinner som sannelig gjorde mer enn å drikke kaffe."

AFTENPOSTEN



Fra slagghaugene ved brunkullbruddene utenfor Bitterfeld i det tidligere DDR.

samarbeide med dem som driver med vitenskapelige analyser av de mange årsaker til ørkenspredningen, og som leter etter løsninger på problemene.

Måtte den rundhåndethet kirkens sønner og døtre og alle mennesker av god vilje viser, fremskynde oppfyllelsen av Jesajas ord: "For i

ørkenen bryter kilden fram, bekker på de tørre stepper. Den glødende sand blir til sivgrodd sjø, det tørstende land til vannrike kilder" (Jes35,6-7).

Jeg velsigner dere av hele mitt hjerte i Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn. Amen.



## Gregoriansk sangkurs

For tredje gang arrangerer Amici Gregoriani Nidrosiae - Den gregorianske sangs venner i Nidaros - gregoriansk sangkurs i samarbeid med Olavsfestdagene.

Lærere er som i fjor førstesanger Jean Pascal Ollivry fra Chœur Grégorien de Paris, til daglig forsker i matematikk, og Giedrius Gapsys, lærer i middelaldermusikk ved Musikkakademiet i Vilnius, for tiden student hos Pariskoret.

Kursresultatet ble i fjor presentert som vesper/konsert i kapittelhuset i Nidarosdomen, men omtrent 200 personer kom ikke inn p.g.a. plassmangel, så i år presenteres kursresultatet som completorium ved høykoret i Nidarosdomen - på Olsokdagen i timen før midnatt.

Deltakere på kursene hittil har kommet fra forskjellige miljøer - fra vanlige kormedlemmer og Liebhabere til studenter, utøvende musikere og musikkprofessorer. Første kurset i 1987 hadde 20 deltakere, i fjor var antallet oppe i over 40.

Den mest celebre deltakeren på fjorårets kurs må sies å være professoren i middelaldermusikk ved Luther College i Decorah, Iowa, som også dirigerer koret for gammel sang ved colleget. Han ga Trondheims-kurset en gedigen attest: "Dette er det beste seminaret jeg noen gang har deltatt på. Jeg har aldri hatt så stort utbytte av noe seminar - noen gang!"

For praktiske opplysninger og påmelding, se separat annonse. ●



Omstridt biskop tilbake på Haiti  
Etter nesten to års eksil er erkebiskopen av Port-au-Prince, François-Wolf Ligondé, overraskende vendt tilbake. En ekstrasending i haitisk TV viste opptak fra hans første messe etter tilbakekomsten, den fant sted ved en 'uidentifisert' Maria-helligdom under strenge sikkerhetstiltak. Ingen av de to hjelpebiskopene som har ledet bispedømmet under Ligondés fravær, var til stede under messen.

Ligondé, som er nær beslektet med den tidligere dikatoren Jean-Claude Duvalier

og kjent for sine sympatier med Duvalier-regimet, ble tvunget til å flykte etter et mislykket kupp av Duvalier-tilhengere i januar 1991. I juni 1991 ble hjelpebiskop Joseph Lafontant utnevnt til apostolisk administrator for erkebispedømmet. I sin preken sa Ligondé at han kun var vendt tilbake for å forkynne evangeliet og hjelpe de fattige på Haiti. I et intervju ga han uttrykk for at det nå hersker ro og sikkerhet i landet, mens det var et klima av angst etter president Aristides valgseier.

KIPA/KAT.ORIENTERING

#### Haiti katastrofeområde

En delegasjon fra Kirkenes Verdensråd har bekreftet rapporter om krenkelse av menneskerettigheter på Haiti samt vidtrekkende straffetiltak mot folk som støtter den avsatte presidenten og tidligere presten Jean-Bertrand Aristide. Ifølge delegasjonen er rundt 3.000 mennesker regelrett henrettet siden statskuppet i september 1991, mens 4.500 holdes ulovlig fengslet, og 20.000 er skadet av skytevåpen og gra-

## Italiabrev (2): Det katolske Firenze

Til mitt to-årige kirkerettsstudium i Roma forberedte jeg meg med en måneds språkkurs i Firenze. Det var ingen dårlig start. Jeg er ikke overbevist om at det norske skoleverk er like aktive og pågående som våre italienske lærere. Dessuten er Firenze en berømt og flott by. Bare septembervarmen var plagsom.

Firenze gav dessuten forsmak på italiensk kirkelighet, en langt fra enhetlig størrelse. Som en av ytterst få utenlandske prester, er du dessuten i privilegert posisjon. I Roma er det annerledes: Her er vi tilsammen 5000 prester. Men bare godt 500 er bispedømmet Romas egne (med over 2 millioner katolikker).

### Men tilbake til Firenze

Allerede første mandag ville jeg være med å konselebrere en messe, og gikk inn i nærmeste kirke. Der skulle det ikke være messe da, og etter litt frem og tilbake havnet jeg i Den hellige Treenighets basilika, nok ikke den mest kjente Firenzekirke, men gammel og ærverdig.

Da jeg i sakristiet meldte meg og kunne si "*io sono prete della Norvegia,*" jeg er prest fra Norge – som gjerne ville være med å konselebrere messen, utløste det ivrige henvendelser fra den ene til den andre. Til slutt dukket det opp en striks benediktinerkledd pater som tydeligvis skulle være celebrant. Han så mistroisk på meg, og spurte minst like inkvisitorisk etter *celebret?!*

Heldigvis kunne jeg så mye kirkerett fra før, at jeg hadde sørget for å få med meg et dokument på norsk og latin fra biskop Goebel som erklærte at jeg var berettiget til å feire messen. Papiret ble nøye gjen-

nomlest to ganger, og så kom det neste spørsmålet: *Identifikasjon?!* Jeg la frem passet, og da begge deler på nytt var gransket, lød svaret like kjapt *buon.* – Og deretter var jeg inkludert blant kolleger med all italiensk sjarm. Etter en tid kom de t.o.m. med "stipendier" og bad meg overta messeintensjoner. Jeg holdt ofte messen sammen med disse benediktinerne.

Det ble en god påminnelse om at Den katolske kirke er et verdensomspennende fellesskap. Vår tilhørighet er ikke primært basert på subjektive opplevelser av samhörighet, men på objektive kriterier. Det objektive må naturligvis aldri isoleres fra det subjektive, men har likefullt i seg selv stor verdi.

Benediktinerne i Firenzes sentrum var meget forskjellige. Én av dem vil nok for mange tjene som uttrykk for en virkelighetsfjern, ritualisert kirke. Han leste messen tidlig på morgenen, høyt oppe i et kapell, og med ryggen til folket. Menigheten – sikkert 20 mennesker – kunne knapt høre noe av den gamle munks mumling ved alteret. Men når man som konselebrant får stå to meter ifra en slik prest, fylles en med dyp ærefrykt. Det var som om han under børen av et langt livs innsats i Herrens vingård nå fortsatte å gi det som var igjen av røsten sin til tjeneste ved Guds alter. Innlevelsen var så ekte at en måtte på kloss hold for å merke at mannen bevet av respekt for den Gud han fortsatt fikk tjene.

Jeg tok en tur i de mest berømte kirkene i Firenze, il *Duomo*, il

*Battistero*, *Santa Croce*, *Santa Maria Novella*, o.s.v. Men jeg kom meg fort ut derfra. Det var altfor deprimerende. Disse kirkene fylles dagen lang av kvasiprofesjonelle turister. I sine kortbukser og t-skjorter, med en liten sekk på ryggen, videokamera på brystet og turisthåndbok foran øynene *gjør de* severdighet etter severdighet – som fisk i en enorm stim. Hva de skal med alle sine mer eller mindre vellykkede opptak når de er tilbake i Tyskland, USA eller Japan, forstår ikke jeg. Hva de skal med den enorme mengden kunnskap om når og av hvem hvert enkelt glassmaleri er laget, skjønner jeg enda mindre.

Den vakre og skjønne opplevelsen når man uanstrengt beveger seg blant det kunstneriske, går de helt sikkert glipp av. Stillhet, ro og meditasjon har de neppe hørt om. Og Vår Herre treffer de helt sikkert ikke hjemme – til tross for at han er der.

Man prøvde ihvertfall å gi gudstjenestene en noe bedre ramme ved først å kaste ut turistene. Og jeg gikk noen ganger i il *Duomo*. Men søndagens høymesse med gregoriansk sang var ikke helt hva jeg hadde ventet. Liturgien var nok korrekt, slik den ble fremført av noen gamle "prelater". Men det ble ikke det helt store – med få mennesker – i et sidekapell!

Da var det noe helt annet i drabantbyen der jeg bodde. Eksteriørmessig var kirken kanskje litt penere enn den øvrige bebyggelse. Men det sier mer om den enn om kirken. Interiørmessig var den styggere. Kirkeklokke og orgel manglet ennå



nater. Rundt 2.000 hus er ødelagt, og man regner med at 400.000 har forlatt hovedstaden og har søkt tilflukt på landsbygden. Omkring 40.000 skal ha forlatt øya, og 2.000 av disse skal være omkommet.

Delegasjonen fant at Marc Bazins regjering er politisk og økonomisk handlingslammet. Under sitt seks dager lange opphold hadde de møter med alle medlemmene av bispekonferansen samt ledere for

det protestantiske økumeniske forbund. Delegasjonen oppfordrer det internasjonale samfunn til å presse på for at den lovlig valgte president Aristide må vende tilbake. Den blokade som Organisasjonen av amerikanske stater har gående, er ikke særlig vellykket - det eneste den bevirker, er mer profitt til de rike. Delegatene la merke til at hverken de militære eller de rike manglet olje eller bensin. THE TABLET

#### Flere forlater prestekallet

Tallet på katolske prester som forlater sitt prestekall og går tilbake til legstanden skal igjen være økende, ifølge italiensk presse. I tiden 1988 til 1992 skal 1220 geistlige ha søkt om laisering, og i en tredjedel av tilfellene skal søknadene være innvilget. Vatikanet har hittil ikke kommentert disse utsagnene. CHRIST IN DER GEGENWART

– etter 30 år. En høyttaler på taket, som først bragte tankene i retning av den arabiske verden, erstattet førstnevnte, og et el-orgel sistnevnte. Jeg kunne nok også ha mine kommentarer til gjennomføringen av liturgien.

Men alt dette blir uviktig i betraktning av at her levde det. Mange mennesker, søndag som hverdag. Prester som prekte ivrig, hadde øyenkontakt med menigheten og gjerne kunne utløse klappsalver ved det de sa. Musikken minnet mer om det jeg kjenner fra folkelig bedehusmiljø på Sørlandet, enn om vår liturgiske musikk. Folkets oppløftede hender når vi bad, fikk meg til å tenke på "Oase" og andre karismatiske forsamlinger.

Her var det også gjestfrihet og

vennskap. En kveld ble jeg invitert hjem til en familie som ville vise meg lysbilder etter to feriereiser i Norge. Men i tillegg bød de på en oppvarming som konkurrerer med det beste hos pater Pollestad.

Og her var omsorg for Kirkens arbeidere – også for en fremmed prest fra Norge. En pensjonist ville vise meg en klesbutikk. Jeg gikk med og tenkte at jeg kunne kjøpe meg et eller annet. Men hans hensikt var å gi meg en hel dress. Mine slitte jeans i den voldsomme septembervarmen var for dårlige for en prest som skulle til Roma. Så resultatet var at jeg ankom Roma med mer i kofferten enn jeg hadde da jeg dro fra Norge.

Torbjørn Olsen

### Leserbrev:

Kjære "St.Olav".

"Den romerske kuries metoder" av Gunnel Vallquist (nr. 11-92) var nokså passende den tid det ble skrevet, særlig for oss lidelsesprøvede østerrikere. Jeg har tillatt meg å oversette det til tysk (vedl.) og sendt det til en del venner.

Heldigvis finnes der også et glimt av håp. Den sist utnevnte biskop i vårt land, Paul Iby i Eisenstadt, hittil generalvikar, ser ut til å være velkommen hos alle, det samme gjelder åpenbart den nye biskopen av Augsburg, Viktor Dammertz.

Kanskje kurien også leser St.Olav og tar bidrag fra et akademimedlem alvorlig?

Hilsen

Friedrich Griess  
Kierling, Østerrike



Utsyn over Firenze, fra 1342, detalj fra fresco, Madonna della Misericordia, i Loggia del Bigallo. Ukjent kunstner.



Pateren preket i Domkirken  
Som den første norske katolske prest fikk Kjell Arild Pollestad fra Jæren preke i Stavanger Domkirke nylig. Gudstjenesten ble holdt i forbindelse med Bønneuken for kristen enhet. Pollestad betegnet det som en stor opplevelse å få holde tale i Stavanger Domkirke. "Domkirken har alltid betydning noe helt spesielt, og for meg raget den faktisk høyere enn både Peterskirken og Nidarosdomen," sier pateren. Han vokste opp tre mil utenfor Stavanger, og var i

oppveksten ofte innom Domkirken og så på glassmaleriene.

Pollestad mener det er tragisk at mennesker som tror på den samme Gud, skal være splittet. "Mange skiller mellom katolikker og protestanter skyldes det faktum at vi har levd adskilt i flere hundre år. Egentlig har vi svært mye felles. Vi har det samme dåpssyn, samme Bibel og trosbekjennelse," sier pateren, som håper han en dag kan holde en katolsk messe i Stavanger Domkirke.

VÅRT LAND

Kirkelig stormvær?

"Vi er inne i høst- og vinterstormenes tid," noterer professor Inge Lønning i Vårt Land. "Begivenheter de siste ukene gir skjellig grunn til å frykte for at mediestormene følger svingningene i det ytre værslaget. I vår kirkelige del av medievirksomheten ser det ut til at stormsentrene med nesten søvnjengeraktig sikkerhet oppstår og utvikler seg i tilknytning til spørsmål som har med kjønn og kjønnsmoral å gjøre. Det er verken nytt eller særlig oppsiktsvekkende."

## Per Bang: Omkring en selvbiografi

Dette er historien om en mann som ble skuffet over Kirken, men som aldri tapte sin tro på Guds godhet i mennesket og menneskets vilje til å seire.

Engelskmannen Bruce Kent var katolsk prest som etterhånden bli universitetskapellan, sogneprest og til slutt erkebiskopens sekretær med tittelen Monsignore. Samtidig ble han mer og mer engasjert i fredssaken, i Amnesty International, i frigjøringskampen i Sør-Afrika og kampanjen mot rustningsindustrien. Disse virksomhetene burde jo gå hånd i hånd med en betrodde stilling i Kirken - mange vil se dem som en naturlig forlengelse av basal kristen holdning. Men dessverre er det ikke alltid slik, og etterhvert sprenget kreftene og engasjementene så sterkt fra hver sin kant at Kent, som ærekjært og fortvilet menneske, måtte forlate én av posisjonene.

I sin selvbiografi er han litt tilbakeholdende om den indre kampen han førte, og som endte med at han forlot sin prestegjerning. Han er også diskret i omtalen av de kreftene som gjorde sitt beste for å skade ham, men det står ting mellom linjene. . .

Bruce Kent, født 1929, er selve prototypen på høyere engelsk middelklasse: privat kostskole hos jesuittene med litt militær drill som en del av undervisningen, universitetsstudier i Oxford, prestevigsel 1958.

Alt normalt, inntil Kent møtte den kjente erkebiskop Roberts SJ, som hadde overlatt sin bispestol i India til en inder, og selv levde et merkelig liv som nesten ikke-eksisterende i jesuittenes hovedkvarter i Farm Street i London.

For Roberts var nemlig er besværlig mann, en stadig torn i hierarkiets skjød. Man kunne ikke lett overse hans bispetittel, hans lange ansiennitet og betydelige verdighet, men han hadde noen besværlige og forrykende farlige meninger om fred, om prevensjon, om krigsindustrien. Han ble en vekker for Bruce Kent.

Det Kent etterhvert opplevde, var at Kirken i England mer og mer kom til å ligne det konservative partiet: Det bestående måtte bevares, militærapparatet måtte beholde sin kirkelige velsignelse, rustningskappløpet kunne nok beklages, men måtte ikke bekjempes. Først og fremst: MAN MÅTTE IKKE BEDRIVE POLITIKK. Det ville si å gi Trident-ubåtene - som var utstyrt med kjernefysiske våpen - sin velsignelse, det var OK fordi det ikke var politikk, men å uttrykke seg MOT førstebruken av de samme våpen, det var politikk og derfor utillatelig.

Hulheten i denne holdningen vir-

ket som syre i Kents sinn, og det er merkelig at han ikke gir uttrykk for mer bitterhet. En viss sans for humor, som er tydelig i boken, har formodentlig gjort det lettere for ham å ryste på hodet og trekke på smilet, selv om brev bomber, bakvaskelser, injurier og skitne beskyldninger må ha svidd hos en mann av godvilje og ære.

I januar 1980 ble Kent sekretær i CND - Campaign for Nuclear Disarmament, omtrent det samme som Nei til atomvåpen her i Norge. Han gikk inn i jobben i en nedgangstid for fredsbevegelsen. Etter de veldige protestmarsjene i 60-årene trådte bevegelsen vannet i en dyp bølgedal, men i Kents tid vokste den igjen: Folk stod bokstavelig talt i kø for å bli medlemmer, 80 000 stilte til demonstrasjon i hjertet av London, ett år senere gikk en kvart million i folketog, i New York strømmet nesten én million ut på gatene, med dominikanere, jesuitter, fransiskanere og søstre fra mange ordenssamfunn i spissen. Disse første og svimlende travle årene var

### Fra St. Olav 1987:

Mgr. Kent trekker seg som prest Mgr. Bruce Kent, som er viseformann i CND, - den britiske bevegelsen mot atomvåpen, - har nå trukket seg tilbake fra sin stilling som prest i den katolske kirke. Kardinal Basil Hume har beklaget at mgr. Kent har tatt dette skritt.

CATHOLIC HERALD



Likegyldigheten dreper 35.000 barn under fem år dør hver eneste dag i verdens u-land. For et beløp mindre enn det Vest-Europa bruker på alkohol i kvartalet - eller USA i sigaretter hvert halvår - kunne behovene til alle barn i verden vært dekket. Ingen sultkatastrofe, ikke noe jordskjelv eller noen krig har noen gang krevd livet av 250.000 barn i løpet av

en eneste uke. Men hver eneste uke dør et slikt antall barn av underernæring og sykdom, skriver Unicefs direktør James Grant i forordet til rapporten "State of the Children 1993".

Hvis ressursene ikke blir gjort tilgjengelige, hvis man ikke får gjort noe med de verste utslagene av fattigdom, underernæring, analfabetisme og sykdommer i de

kommende år, da skal det vites at dette ikke skjer fordi det ikke finnes muligheter, men fordi det ikke er prioritert, understreker Grant. Han mener at likegyldighetens omfang, sett i lys av de muligheter som foreligger, er en skandale som offentligheten stort sett ikke er oppmerksom på. IPS/Vårt land

Kents glansperiode i bevegelsen. Og selvfølgelig kostet det, og ikke bare nattesøvn, lange reiser og stadige foredrag og konferanser: Han ble kalt kommunist, han var en skandale for Kirken, han var betalt fra Kreml, han var illojal mot paven. Hans organisasjon ble infiltrert av spioner fra det hemmelige politiet, det ble gjort forsøk på å ta livet av ham, alle løgner ble brukt, og til slutt ble presset for sterkt. Hans stilling ble ikke til å holde ut. En av posisjonene måtte forlates.

Slik jeg forstår boken om hans liv, tror jeg ikke Bruce Kent et øyeblikk var i tvil: Det var Kirken som hadde sviktet sin plikt, det var han som var trofast mot sitt kall. Den 11. februar 1987 tok han skrittet ut av pretestanden.

I dag er han Mr. Bruce Kent - forøvrig med en Mrs. Kent ved sin side. At han noen ganger får brev til "Monsignore and Mrs. Bruce Kent", er en av de pussigheter som kan forsones med en vanskelig tilværelse som forhenværende prest.

I fjor skrev han sin selvbiografi: "Undiscovered Ends".

Så kan man spørre: Hvem tapte? Hva har Kirken vunnet på å stille seg avvisende, ja rett ut fiendtlig vis a vis en mann som forsøkte å bruke sin plass i Kirken til å føre Guds ord ut i praktisk, medmenneskelig arbeid?

## Opprop fra NKKF til den norske regjering

*Norges Katolske Kvinneforbund har sendt følgende brev til den norske regjering v/statsministeren, med kopier til de katolske biskoper, pastoralrådene, CARITAS Norge, Kommisjonen for rettferdighet og fred og UNKF samt oppfordring til disse og evt. andre instanser innen den katolske kirke i Norge om å støtte forbundets initiativ:*

Norges Katolske Kvinneforbund, som er medlem av Verdensunionen av katolske Kvinneorganisasjoner (WUCWO), vil uttrykke sin store uro over og avsky for den vold som utøves mot kvinner i det tidligere Jugoslavia.

Vi anmoder den norske regjering om å ta opp forslag i FN om at voldtekt som utøves som en del av krigføringen, skal erklæres som krigsforbrytelse og forbrytelse mot menneskeheten.

Vi krever at den norske regjering og det internasjonale samfunn fordømmer denne praksis, og setter de krigførende parter under press for å få en øyeblikkelig slutt på organisert voldtekt.

Videre ber vi om at kvinner som slik er blitt voldtatt, må ansees som personer under politisk forfølgelse, med rett til politisk asyl.

Ovenstående anmodning sendes den norske regjering i samsvar med tilsvarende anmodninger sendt fra WUCWOs eksekutivkomité, som møttes i Paris 10.12.92.

For styret i NKKF

Rønnaug Aaberg-Andresen  
formann

Asker, 14.01.93



### Sanselig menneskerett?

"Sex må prøves, blir vi fortalt, om vi skal finne den rette. Aldri i norsk historie har vi øvd og prøvd som i de siste tiår. Aldri har så mange skilt lag etter å ha funnet 'den rette'," skrev Einar Engebretsen nylig i Arbeiderbladet. Og stilte følgende spørsmål: "Hvordan beriker denne 'sanselige menneskerett' vårt samfunn? Har dette gitt oss et varmere menneskelig klima? Nei, det

er meget kaldere. Er det mindre nevroses i hjemmene? Nei, de fordobles. Har det ført til færre ensomme? Nei, til langt flere. Større omsorg for våre eldre? Nei, mindre. Har denne oppskrytne form for 'kjærlighet' skapt større samhold i familien? Vi kjenner svaret. . .

Både den forflatede 'fri sex' og den krampaktige anti-sex har lite med livgiveness

de omsorg å gjøre. Renhet er en uselvsk, helhjertet lidenskap som gjør bruk av all din sanselighet for å bringe det beste frem i din neste - uansett kjønn, stand eller rase. .. Fordommer fordummer. Litt fordummet blir vi alle. Hvem som er den dummeste i denne debatten om kjærlighet, vil fremtiden vise. Moder Teresa vil ikke finnes blant dem."

## 14 På gjesteplass: Korset i kulissene - en fastebetraktning

I en skisse av Ernst Rolf gir Dag Frøland et vakkert og levende bilde av revyartisten "som fikk Norden til å synge, plystre, nynne" (Aftenposten 10.01.93). Det er ikke bare skrevet *con amore*, men gir glimt av en religiøs dimensjon de færreste var klar over.

"Selv gjorde han korsets tegn i vingen hver kveld før han skulle inn og synge 'Bedre og bedre dag for dag'," skriver Frøland. "Vi synger den fremdeles. Kanskje det ville være en tanke om vi også gjorde korsets tegn før vi sang den."

Trengte Ernst Rolf den styrken troen gir, svak eller sterk? Var hans korstegn i kulissene en påminnelse om smerten som skjuler seg bak den lystigste livsutfoldelse? Spekulasjonene får ligge, men i et glimt fikk optimismen i hans livsbejaende sang en dypere dimensjon. Ville det ikke berike manges liv om de i stillhet tegnet korsets tegn - og visste hva tegnet betød?

I Olavskirken på Modum Bads Nerve-sanatorium blir jeg alltid grepet av rommets enkle symbolikk. I stedet for en tradisjonell altertavle åpner rommet seg mot skogen og åsene utenfor kirken. Utsynet gjennom de klare vinduene brytes bare av et trekors som tegner seg mot verden der ute.

Det er kanskje slik virkeligheten er? På en eller annen måte ser det ut til at alt som lever, er tegnet med korsets

tegn. Kors står for smerte og skrik og straff, tortur og blod og heslighet. Men ved Jesu død er korset også blitt det fremste tegnet på kjærligheten som ikke bare tåler og ofrer, men forvandler og omskaper.

Kirken taler om Jesu lidelse og død som en frelseshandling som skjedde én gang for alle. Bibelen bruker mange bilder: han bar vår skyld, betalte gjelden, seiret over død og ondskap., gav livet for sine venner, gjorde Gud nærværende i menneskets dypeste gudsfølelse. Guds dårskap, sier Paulus. Vi står overfor "det intet øye så og intet øre hørte, det som ikke kom opp i menneskets tanke" (1 Kor 2-3).

Samtidig ligger det dypt i den bibelske visdom at det som skjedde på korset, er et guddommelig mysterium fra opphavet av. Korset er noe radikalt nytt, men ikke fremmed. Kristus bringer "det som var i begynnelsen", sier Johannes (1 Joh 1,1-2).

"Kjærligheten er Guds første ord, den første tanke som seilte gjennom hans hjerne," skriver Knut Hamsun i Victoria. "Da han sa: Bli lys, ble det kjærlighet. Og alt han hadde skapt var såre godt og han ville intet ha gjort derav. Og kjærligheten ble verdens opphav og verdens hersker; men alle dens veier er fulle av blomster og blod, blomster og blod."

Slik forestiller jeg meg at det skjedde. Da Gud hadde skapt verden og så den ligge der frodig og grønn og vakker, og samtidig så dens uendelige muligheter til godt og ondt, løftet han sin hånd til velsignelse og tegnet verden med korsets tegn. Det sies igjen og igjen i Skriften at verden ble skapt i Kristus, ved Kristus og til Kristus. Det er gåtefulle ord, men det må jo bety at kors og oppstandelse på en eller annen måte er risset inn i selve verdens grunnmønster. Om verden er merket av korsets smerte og forsoning, betyr det

at de innerste fibre i tilværelsen er ladet av håp. Da er det intet som ikke på en eller annen måte er forbundet med ham og merket med hans tegn.

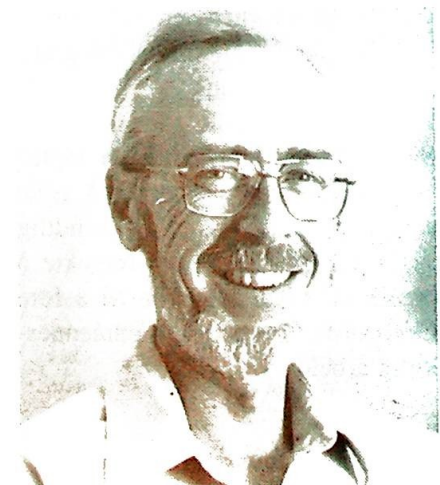
Når vi tegner oss med korsets tegn, i kulissene eller midt på scenen, er det ikke et utvortes og fremmed tegn. Det er en hellig handling som rører ved vår dypeste natur og kaller oss tilbake til vår bestemmelse. Når barna ved dåpen tegnes med korsmerket, er det et vitnesbyrd om at de skal tilhøre den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus og tro på ham som skapte forsoning og liv. Når vi følger Kristus på hans vei mot korset, er det en øvelse i å vende tilbake til vår dypeste menneskelighet.

Kanskje ville det være en tanke om vi også gjorde korsets tegn når vi sang "Bedre og bedre dag for dag", skriver Frøland. Det ville gi optimismen større dybde. Om vi samtidig kunne lære å tegne oss med dette merke når livets beske realiteter knuger oss, ville det gi livskampen nye dimensjoner.

Hvis det er sant at verden er tegnet med korsets tegn, er tilværelsens innerste fibre ladet med håp. For korset er i pakt med livet selv: smerte og forsoning.

Notto R. Thelle

**Notto R. Thelle** er professor i økumenikk og misjonsvitenskap ved Universitet i Oslo. Fra 1969-1985 var han misjonær i Japan, det meste av tiden som daglig leder ved det økumeniske Center for the Study of Japanese Religions hvor han særlig arbeidet med religionsdialog.





R. I. P.



Vår kjære medsøster  
Søster Juliana van Kessel  
døde den 15. jan.  
i en alder av 91 år.  
Den avdøde anbefales  
til de troendes forbønn.

St. Franciskussøstrene

*De rettferdige skal blomstre som palmen,  
vokse som seder i Libanon.*

*De er plantet i Herrens hus,  
i hans forgård skal de blomstre.*

*Selv grånende bærer de frukt,  
gir ikke tegn til å visne.*

*De forkynner at Herren er rettvis,  
han er min klippe, han svikter ikke. Salme 92*

## Glimt fra Liberia: ET SAMFUNN I OPPLØSNING 19

En notis i forrige nr. av St.Olav fortalte at fem amerikanske ordenssøstre og fem innfødte noviser var myrdet i Liberia i slutten av oktober av folk fra Charles Taylors opprørsorganisasjon NPFL. I snart tre år har borgerkrigen rast i landet. Mange vil huske redselsoppslag i vår hjemlige presse, senest i november i fjor, om grusomme massaker på sivile.

“Jeg kjente de fem, som tilhørte kongregasjonen *Adorers of the Blood of Christ*, “ forteller sr.Marie-Louise Penkhues, St.Josephsøster og lærer ved St.Sunniva Skole i Oslo.

Fra 1978-87 var hun selv i Liberia hvor hun særlig arbeidet med religionsundervisning og sakramentsforberedelse. “De fem søstrene var dyktige, velutdannede kvinner som hadde arbeidet i Liberia i mange år. En av dem, sr. Shirley, overtok som leder for et stort gutte-gymnas da rektor, en Holy Cross-bror, av helsemessige grunner måtte forlate landet - sr. Shirley hadde tidligere undervist ved universitetet. Jeg har ofte vært gjest i klosteret deres, og det var alltid så hyggelig hos dem. Det er vondt å tenke på den skjebne som har rammet dem. Samtidig er det noe dypt symbolsk at nettopp disse søstrene, som tilhørte en orden spesielt viet til Jesu dyrebare blod, skulle få en slik død. De har virkelig gitt sitt hjerteblod i Jesu tjeneste.”

Gjennom sine kontakter i USA har sr. Marie-Louise fått nærmere opplysninger om hva som skjedde med søstrene og novisene. Rapporter fra øyenvitner er smuglet ut av landet, og her heter det at to av søstrene ble overfalt og skutt av soldater fra NPFL da søstrene skulle kjøre sin sikkerhetsvakt på et sykebesøk - underveis hadde de plukket opp to representanter for den vestafrikanske fredsstyrken ECOMOG. Likene av de fem drepte ble liggende ved veikanten.

Den 23. oktober kom folk som, såvidt man kjente til, var NPFL-solda-

ter, til søstrenes kloster i Gardnersville utenfor hovedstaden Monrovia og forlangte å få nøklene til søstrenes bil, hvorpå de skjøt den søsteren som hadde gitt dem nøklene samt en libanesisk sikkerhetsvakt. Så ble de to gjenværende søstrene og de fem novisene beordret ut at huset. Søstrene, som tryglet om at i hvert fall novisene måtte bli spart, ble skutt ned ute på veien, de øvrige bortført og siden funnet drept.

### “Vårt land er ødelagt”

Sr. Marie Louise har også fått brev direkte fra Liberia om forholdene i landet. “Det er ikke oppmuntrende lesning. I sin julehilsen, datert 28/12-93, forteller en av mine tidligere elever, John, som også arbeider som kateket, at alle normale aktiviteter som skole og annen undervisning er gått i stå siden borgerkrigen flerret opp igjen rundt midten av oktober. Alt er liksom gått i stå, også hans egen utdannelse - han har litt over to år igjen på college. Tusener er drept, og infrastrukturen ødelagt i store områder. Nå er han og de andre innbyggerne tilbake i Gardnersville etter at de ble beordret inn i sentrum av Monrovia da krigen startet for fullt igjen i oktober, og hjemkomsten rundt jul var særdeles deprimerende. John skriver om massive ødeleggelser, utbrente hus, ødelagte hus, hus som er rundstjålet, skoler og kirker gjen-

nomhullet av raketangrep - og om søstrene og novisene som er drept, som også han kjente. Det er til å gråte over, alt sammen, skriver han.”

Befolkningen lider under den handelsblokade som ECOMOG - West African Countries' Economic Embargo - holder gående mot de deler av landet som er under Taylors kontroll, og Taylor har svoret aldri å legge ned våpnene etter press fra det hold, forteller sr. Marie Louise. “Vårt land er ødelagt, heter det ordrett i Johns brev. Han forteller at de fleste katolske prester og ordensfolk fremdeles er på plass, til tross for ødeleggelsene og de vanskelige kår. Selv har han ikke sett sin familie, som bodde i en annen del av landet, siden 1988. Han forsøkte å ta seg frem, men veiene var stengt. Nå er familien flyktninger i Guinea, men John har ikke penger til de nødvendige papirer og billetter.”

Men folk håper i det lengste at det skal gå an å finne en løsning på den nærmest håpløse situasjonen. Slik avslutter John sin julehilsen: “Julen var særdeles trist, og vi vet ikke hva det nye året vil bringe, kanskje er det tross alt noe godt som venter oss. FN har sendt en spesiell utsending hit for å sette seg inn i sakene og med det mål å finne en løsning. Han har besøkt deler av landet, og hans rapport skulle ligge på generalsekretærens bord denne uken. Det er vårt brennende håp at tingene vil snu seg til det gode for oss.”

\*\*\*

I boken *Journey Without Maps* beskriver Graham Greene sitt møte med en liten gruppe katolske nonner under sine reiser i det indre av Liberia i 1920-årene. “De var vennlige, fromme, barnlige og uselviske - og var ikke klar over at de var modige,” skriver Greene.

De fem amerikanske søstrene som ble myrdet i Liberia i høst, tør ha vært av samme modige, uselviske slag. UKJ



Vil hindre masseflukt til Roma  
Biskopene i Church of England var i januar samlet til et møte som betegnes som historisk. Hensikten var å finne veier ut av uføret med stigende tradisjonellistisk opposisjon til synodevedtaket før jul om å godta kvinnelige prester - et vedtak fattet med marginalt flertall. Møtet kom etter den "to måneders tenke- og lyttepause" erkebiskopen av Canterbury hadde oppfordret til.

Selv om særlig anglo-katolikkene var

ivrige etter å høre hva kardinal Hume har å si i sakens anledning, opprettholdt det katolske hierarki resolutt taushet mens møtet pågikk. Man frykter en masseexodus til Roma av tradisjonellistiske anglikanske prester.

Den tradisjonellistiske bevegelsen Forward in Faith har advart at så mange som 3.400 anglikanske geistlige kan komme til å forlate Church of England om man ikke godtar deres "alternative biskoppelige til-

synsplan". Planen går ut på at anglikanske menigheter og enkeltpersoner kan henvende seg til en annen biskop etter fritt valg dersom de kommer i konflikt med sin stedlige biskop over kvinneprestspørsmålet. En annen plan går ut på at biskoper med et liberalt syn danner et "nettverk" med tradisjonellistiske nabobiskoper for å gi pastoral omsorg for tradisjonellister i de respektive bispedømmer.

CATHOLIC HERALD

Forrige nr. av St.Olav var i trykken da rapportene fra det interreligiøse møtet i Assisi for fred i Europa som paven hadde invitert til, nådde redaksjonen. Selv om det er en stund siden møtet, som fikk heller mager mediedekning, og selv om fred på Balkan fremdeles synes langt borte, er det nyttig å se litt på hva som ble sagt og gjort i Assisi. Det ble satt aksenter som det er verd å merke seg, viser Christoph Scholz' rapport i den kristne ukeavisen Rheinischer Merkur.

## Sterke vitnesbyrd

Da *ulemaen* av Sarajevo, H. Jacob Selimoski, den høyeste islamske autoritet i det tidligere Jugoslavia, hevet stemmen, ble det stille i den hellige Frans' basilika i Assisi og på plassen utenfor. Flere tusen troende lyttet intenst da han fortalte om de lidelser den muslimske befolkning i Bosnia-Hercegovina har vært utsatt for de siste månedene.: "200.000 er døde, 100.000 er satt i konsentrasjonsleir, 35.000 kvinner mellom 7 og 80 år er blitt voldtatt, 23 religiøse ledere er drept eller savnet, 550 moskéer ødelagt eller skadet."

Det var særlig "den grusomme apokalypse" som utspiller seg på Balkan som hadde fått pave Johannes Paul II og lederne for de europeiske bispekonferanser til å innby representanter for kristendom, islam og jødedom til å møtes i Assisi 9/10 januar til bønn og faste for fred i Europa og verden - en oppfølging av det første interreligiøse fredsmøtet paven innbød til på samme sted i 1986.

Møtets fremste mål var, ifølge paven, "at alle de kvinner og menn som stiller seg åpne for religiøse verdier, så å si på sin egen kropp skal føle de sår krigen gir. Redse-

len, ensomheten, avmakten, tårene, smerten, døden."

## Sterke anklager

I det eldste rommet i klosteret i Assisi, under hvelvingene i broder Elias' rom, ble krigens terror påtrengende nærværende. Representanter for interreligiøse delegasjoner fra Mostar, Beograd, Banja Luka, Sarajevo og Skopje berettet for de forsamlede religiøse høyheter fra tre verdensreligioner om redsler og ødeleggelse: "I vårt deilige land der muslimer, serbere og kroater tidligere levet fredelig sammen, er det nå bare brent jord tilbake," klaget Sarajevos erkebiskop Vinko Puljac. Som ikke vek tilbake for kritikk av politikerne som "trekker en løsning av konflikten i langdrag og stadig søker nye motiver for å forhindre en virksom inngripen".

Ulema Selimoski uttrykte seg enda skarpere: "Hvordan kan Europa rolig og likegyldig toe sine hender og tillate at en hel europeisk nasjon forsvinner? Slikt får alle Europas demokratiske erklæringer, alle humanitære landevinninger, alle menneskerettigheter og friheten til å blekne."

Men møtet ved den hellige

Frans' grav var ikke først og fremst stedet for anklager eller for et nytt "prosjekt verdensethos". Det var særlig de stadig mislykkede fredsforhandlingene - der pavestolen har vært medaktør - som lå bak pavens initiativ. "Vi er hverken sterke eller mektige, men vi vet at Gud ikke lar bønnene fra dem som tror på ham, forbli uhørt," sa paven i sin innledningstale, "og særlig ikke når det gjelder liv og skjebne for millioner av mennesker." Samtidig var møtet ment å være et "levende vitnesbyrd", et "lykkelig forbilde for det vi ber om for våre brødre og søstre i Europa og verden forøvrig". Som et symbolsk uttrykk for denne enheten, bød man representatene for jødedom, islam og kristendom brød og salt, en av de eldste vennskapsgester som er felles for de tre religioner.

Mellom de kristne deltakerne var blant andre formennene i bispekonferansene og biskoper fra alle Europas land. Et synlig tegn på forandringene siden møtet i 1986 var at denne gangen var overhyrder fra Øst-Europa og Albania til stede. Blant de forskjellige protestantiske representanter savnet man en egen tysk delegasjon.

## Stort ortodoks fravær

Det vakte oppsikt at det ortodokse hierarki stort sett var fraværende. Antagelig en refleks av det fremdeles noe spente forhold til den katolske kirke i Øst-Europa. Den økumeniske patriark av Konstantinopel, Bartholomaios I, forsikret i sitt budskap paven om sin "dype bønnens solidaritet og moralske støtte". Videre hadde den serbiske patriark



Et skritt nærmere enhet?

Samtalene de siste ukene mellom kardinal Basil Hume og Graham Leonard, tidligere biskop i London og en av lederne for de tradisjonalistiske anglikanske prestene som går mot kvinnelige prester, antas å kunne ut i en slags form for anglikansk ritus eller "særlig jurisdiksjon", ifølge noen kilder.

"Det må i tilfelle skje etter en slags generell innbydelse fra Roma som den

enkelte så må ta stilling til," sier Leonard. Han skal være meget fornøyd med kardinal Humes svar under samtalen.

Kardinalen på sin side sier i en erklæring at han "har lyttet nøye" til de forslag som er kommet fra anglikansk side, men understreker at de øvrige katolske biskoper må være med når det skal tas stilling til evt. forslag, før de sendes videre til Roma. Biskopene skal møtes i mai.

CATHOLIC HERALD

Hva tror man i Europa?

I det nye europeiske fellesskap som trådte i kraft 1. januar i år, er over halvparten (56%) av befolkningen katolikker: Rundt 90 millioner av de 340 millioner mennesker i de 12 EF-landene er romersk-katolske. Neststørste konfesjon er protestantene med 40 millioner (11,8), dernest anglikanerne med 32 (9,4%). De gresk-ortodokse teller 10 millioner (2,9). muslimer og jøder henholdsvis knappe 6 millioner og 1 million.

RHEINISCHER MERKUR

## om fred

21

Pavle sendt et brev hvor han beklaget at han personlig ikke kunne være til stede: "Omstendighetene tillater ikke. . . direkte deltakelse i fredsbønnen, men det betyr ikke at vi ikke tar imot en broderlig utstrakt hånd."

"Omstendighetene" har vel også med de ortodokse kirkers nasjonale karakter å gjøre. De serbiske politiske autoriteter ville vel sett et besøk av patriarken som en *fornærmelse* - med de konsekvenser det ville medført for den ortodokse kirke. Erkebiskop Pavle skrev at et besøk hos paven ville finne sted ved neste mulige korsvei. Tonen i brevet samt opplysningen om et forestående møte - det første i historien - viser klart at de forskjellige konfesjoner i det tidligere Jugoslavia nå virkelig ønsker å arbeide sammen for fred.

### Autentisk religiøs tro - kilde til gjensidig forståelse

Den islamske delegasjonen på 35 offisielle gjester var den største nest etter de 79 katolske geistlige - i alt var det 128 offisielle delegater. Til tross for undertrykking av kristne ved islamske fundamentalister i land som Sudan, gjorde dialogen mellom moderate muslimer og den katolske kirke store fremskritt. De 40 islamske delegerte fra Europa viste dessuten islams voksende betydning i "den gamle verden". Og for første gang stilte paven islam på linje med jødedommen da han omtalte "de store religiøse tradisjoner" som har bidratt til Europas utvikling. Under et halvtimes møte med muslimene fremhevet paven den "store betydning" deres



Paven ønsker den øverste islamske autoritet i det tidligere Jugoslavia, H. Jacob Selimoski, velkommen til Assisi. Foto. KNA

nærvær i Assisi hadde. "Det viser at autentisk religiøs tro er en kilde til gjensidig forståelse og harmoni - det er forvrengning av den religiøse følelse som fører til diskriminering og krangel. Å bruke religionen som et påskudd for urettferdighet og vold, er stygt misbruk som må fordømmes av alle som virkelig tror på Gud."

Bare tre representanter for jødedommen var møtt frem siden møtet var på den jødiske sabbatsfest. De hadde allerede før den offisielle åpningsseremonien trukket seg tilbake i bønn og faste i et av rommene i klosteret. I tillegg kom at omtrent på samme tid fant den jødiske Europa-kongress sted i Warszawa - en kongress som forøvrig endte med positive signaler for den jødisk-kristne dialog: Etter årelange uoverensstemmelser godtok kongressen opprettelsen av et kloster for barfotkarmelitterinner i

utkantene av den tidligere konsentrasjonsleiren i Auschwitz.

### Europas sanne kall: forsonet samstemthet

I motsetning til møtet i 1986 var denne gang den katolske karakter ved møtet påfallende. Det skyldtes ikke bare at møtet fant sted en helg mens det dengang var på en mandag, som ikke er festdag for noen religion.

Dengang var det mange som kritiserte at man på en måte suggererte frem et slags "optisk inntrykk" av likestilling mellom alle konfesjonene: I 1986 samlet lederne for alle religionene seg, fra indianerhøvdingene til svarte medisinnmenn, i en halvsirkel på plassen foran basilikaen for at hver og en skulle stå frem og be om fred. Men som i 1986 var hensikten heller ikke denne gangen en slags overenskomst eller likestilling mellom religionene: Grunnla-



Eg søkte hjelp hos ei nonne  
"Ei vanvittig utfordring!" seier Lise Fjeldstad om den gongen ho som ung skodespear ved Det Norske Teatret spela den spanske kvinna i Paul Claudels "Bodskapet til Maria". "Eg forstod at eg var borte i eit stoff som var mykje større enn meg. På slutten kjende eg meg heilt makteslaus. Eg søkte hjelp hos ei nonne på Katarinahjemmet. Vi sat saman og snakka. Eg fekk møte eit menneske som hadde funne ro i seg sjølv, og som hadde kontakt med noko eg ikkje hadde.

Det kunne vera turbulent å bli instruert av Claes Gill. Når vi gjekk på scena, visste vi ofte ikkje korleis det skulle gå. Men under premiera på "Bodskapet til Maria" var det to rader med nonner fremst i salen. Dei sa til meg før eg gjekk opp. 'Vi skal gje deg kraft,' og det var sant at dei gjorde. Eg kjende straumen av kraft, konsentrasjon og godleik," seier Lise Fjeldstad. VÅRT LAND

Claudels med publikumstekke  
For annen gang på en kort menneskealder spiller Det Norske Teatret Paul Claudels "Bodskapet til Maria". I samme tidsrom har Claudels "Dagen vender" fått to oppførelser (Oslo Nye og Teatret på Torshov), og "Byttehandelen" er blitt spilt på Rogaland Teater.

- I et kulturmiljø så spinkelt som det norske, med svake kontaktlinjer til Frank-

get for innbydelsen var nettopp ikke en felles etikk, men troen på én Gud.

Derfor fremhevet paven spesielt at "forskjellene blir stående. For det er det vesentlig punkt og selve meningen med bønnene (-) å vise alle at det bare er ved gjensidig anerkjennelse og den respekt som følger derav, en respekt som fordypes gjennom kjærlighet, at hemmeligheten om et Europa i forsonet samstemthet ligger, det som er Europas sanne kall. Opp mot krig og konflikter vil vi i all ydmykhet vise denne samdrektighet i felles respekt for hverandres identitet."

Man avholdt seg også fra symbolikk laget spesielt for anledningen. Dessuten var det på søndagsmorgenen - etter våkenatten som hver trosretning tilbragte i sitt spesielle rom, fordypet i bønn - en pontifikalmesse der den italienske presidenten Oscar Luigi Scalfaro deltok sammen med representanter for de tre verdensreligionen.

Under denne messen tok paven nok en gang svært så bestemt til orde for fred i Europa, og kom i den forbindelse også inn på nasjonal selvbestemmelse: "Det dreier seg om en rettighet som man enten kan virkeliggjøre gjennom egen politisk suverenitet eller gjennom en føderativ eller konføderativ ordning (-). Krigen raser fremdeles. Menneskelig sett er det vanskelig å se en ende på det hele. Men: "Sanabiles fecit Deus Nationes. . ." Noe fritt oversatt: Gud har ikke skapt verden slik at nasjonene ikke kan leges.

## Økumeniske kuldegrader

Under overskriften *Kuldegrader* tok redaktøren for det danske "katolsk orientering", pastor Willem Wuyts, nylig på lederplass (nr.1-93) for seg den økumeniske temperatur. Han noterer at den "eufori" når det gjaldt dialogen mellom Roma og de andre kirker som fulgte i kjølvannet av Det 2. Vatikankonsil, "nå synes overstått. (-) Den økumeniske temperatur er falt såpass at generalsekretæren i Det lutherske Verdensforbund, Gunnar Stålsett, har sett seg nødt til å gi Vatikanet skylden for det, mens Roma innrømmer uten å innrømme. Mens Stålsett synes 'det gik så godt, men nu går det faktisk skidt', mener kardinal Cassidy at 'nok går det lidt trægt, men vi nåede da meget'.

Alle er klar over at det er de kvinnelige prester som spøker. Og så er det ikke kun lutheranere som har grunn til skuffelse. På grunn av sin midtstilling mellom lutherdom og (romersk) katolisisme, har *Church of England*, altså anglikanerne, som ikke er riktige 'protestanter', men en slags katolsk nasjonalkirke, alltid stått Roma nærmere enn de andre. Roma har alltid håpet på i første instans å gjenopprette enheten med de katolske østkirker, dernest med anglikanerne og til slutt også med reformasjonskirken. Men siden utviklingen i den anglikanske kirke har ført til at anglikanerne også i selve England har åpnet muligheten for kvinnelige prester, er det ellers vennlige smil

mellom Roma og Canterbury blitt noe syrlig.

Anglikanerne selv står splittet og risikerer til og med et skisma i egne rekker. Blant deres geistlige truer de mest uforsonlige motstandere av kvinner i presteembedet med å gå over til den romersk-katolske kirke. La oss håpe at Roma beholder hodet kaldt og ikke lar seg lede ut i fristelse. Negative argumenter for en 'konversjon' er alltid sterile: De anglikanske prester som aldri har drømt om å bli katolikker på grunn av vesentlige trosspørsmål (grunnen til John Henry Newmans konversjon), bør i hvert fall ikke gjøre det på grunn av skikker eller lover som er troen uvedkommende. Det ville i verste fall kunne øke konservatismen i den romersk-katolske kirke, og den har vi rikelig av i forveien, og de ville - hvis de lever så lenge - rope opp igjen den dagen også Roma må bøye seg for en utvikling ingen kan stanse.

En annen, også viktig grunn til å holde avstand, er at et vatikansk ja til disse utbrytere ville være en innrømmelse av at uoverensstemmelser på uvesentlige, kirkerettslige områder skal få lov til å sabotere fremgangen på vesentlige, trosmessige områder. Det ville forvise den siste rest av økumenisk troverdighet til dypfryseren," avslutter redaktør Wuyts.





rike, og med alle forutsetninger for å overse en fremmed fugl som Claudel, er det et overraskende trekk, skriver Lars Roar Langslet i Aftenposten. - Relativt sett kunne man våge den påstand at Claudel i det siste er mer spilt i Norge enn i hans eget hjemland. Skyldes det rene tilfeldigheter, eller kan det tenkes en dypere forklaring?

- Utslagsgivende har det selvfølgelig

vært at to fremragende instruktører, Claes Gill i 60-årene og i dag Kjetil Bang-Hansen, er blitt grepet av Claudel og har sett stoffets sceniske betydning. Det vil jeg ikke bokføre som tilfeldigheter, snarere blant de lykketreff som setter spor i et lands kulturutvikling. Men resonansbunnen hos publikum trenger en forklaring.

- Jeg tror det må ha sammenheng med

at Claudel gir oss noe som er annerledes - noe vi er sulteforet på, i norsk og nordisk tradisjon, og i moderne livsopplevelse. Han er så fascinerende kontrær, så urokkelig sikker i sin tro på et objektivt univers der alt faller på plass, og så hensført poetisk i sin lovprisning av dette univers - på tross av all smerte og sorg, som han også gir gripende uttrykk for.

## Nina Valsø: **Klassisk mystikk i ny utgave**

23

*Broder Laurentius* er navnet på en munk som levde i Paris på 1600-tallet. Han var legbror hos barfotkarmelittene - i det ytre en uanselig og ulærd mann. Men denne Nicholas Herman fra Lothringen, som han egentlig het, hadde et åndelig klarsyn utover det vanlige. Etter hans død ble korrespondansen hans utgitt, sammen med et knippe samtaler der broder Laurentius gir uttrykk for sin livsfilosofi. *Å venne seg til å leve nær Gud* - med undertittelen *Leveregler* - ble raskt en klassiker. Og nå foreligger den i nytt opplag på norsk.

*Å venne seg til å leve nær Gud* hører hjemme i den mystiske tradisjonen. Mest påfallende er slektskapet med Terese av Lisieux. Broder Laurentius' syn på bønnelivet er bokas viktigste anliggende. - Om du underkaster deg alle tenkelige andaktsøvelser og forsakelser, men ikke elsker Gud, så kan ikke dine øvelser slette ut en eneste synd, sier han. For ham er bønn kort og godt en fornemmelse av Guds nærhet, og ikke dypsindig meditasjon. Han påpeker at helliggjørelsen ikke forbeholdes mennesker med et ruvende livsverk å vise til. Alt skal gjøres til Guds ære, endog slitet ved kjøkkenbenken er en vei til helliggjørelse, sier broder Laurentius, som hadde femten års erfaring fra klosterets kjøkken: "Under larmen og skramlet i kjøkkenet mitt, (. . .) er min forbindelse med Gud like uforstyrret som når jeg ligger på kne foran det hellige sakramente."

Det er med andre ord ingen vidløftig åndelig vandring Laurentius anbefaler oss. Han ser på helheten snarere enn på detaljene, og påpeker lakonisk at man ikke må regne med å bli hellig med det samme. - Hun vil gå raskere enn nåden, sier

han et sted om en ambisiøs kvinne som er full av god vilje, men altså litt utålmodig. Broder Laurentius var nok klar over at hans tilsynelatende enkle anti-metode er temmelig krevende når det kommer til stykket. Men den kloke munk advarer oss mot å betrakte vår egen utilstrekkelighet altfor inngående, og minner om at Gud også vet å sette pris på den gode viljen.

### **Ingen light-utgave**

Selv om broderens filosofi overfladisk sett kan virke enkel inntil det banale, er boka langt ifra kristen mystikk i light-utgave. Broder Laurentius er riktignok ikke poetisk som en Thomas a Kempis eller sprenglærd og spissfindig som en Meister Eckhart. Han er ordknapp og velsignet fri for svulstigheter, men det usagte får desto viktigere plass. Derfor gir boka - ironisk nok, etter forfatterens filosofi - et solid grunnlag for nettopp meditasjon.

Den norske utgaven av boka er sparsom med bakgrunnsstoff om broder Laurentius og den tradisjonen han tilhørte. Jeg savner en fylligere innledning, også om brevenes tilblivelse. Hvem var mottaker-

ne? Hvem var samtalepartneren som i boka bare er et anonymt "jeg"?

Det alvorligste ankepunktet mot denne utgaven er likevel den norske oversettelsen, som er plagsomt til stede med unorske vendinger og anakronistiske innfall. Her er et par eksempler på hvordan man skaper unødig avstand til leseren: "Lenge var han angst på grunn av at han trodde seg fordømt," står det et sted. Vi kan også lese følgende: "Hadde vi vært helt vennet til med å øve følelsen av Guds nærhet, ville alle legemlige plager bli lindret mye bare av den grunn." Dette er dårlig språk uansett hvilken tidsepoke vi befinner oss i, og en klassiker på tre hundre år hadde fortjent bedre.

Til tross for oversettelsen fortjener denne lille boka mange lesere. Den er et overflødigthorn av fyndord og åndelig innsikt. Brevene og samtalene utgjør et glimrende portrett av en 1600-talls munk, og hans budskap er like aktuelt i dag.

### *Broder Laurentius:*

*Å venne seg til å leve nær Gud*  
Oversatt av Karl-Bernhard Waade  
Ansgar Forlag 1991





Ikke så sekulariserte som vi later som. .  
"Vi lever i en kultur som frykter lidelse, som unndrar seg smerte og gjemmer døden. Som opplever alle lidelse som av det vonde, og har en pille mot det meste. Dette er et fattig forhold til lidelse. For lidelsen er en del av vår eksistens, noe vi vokser på. Et degenerert lykkeideal er utviklet i vårt samfunn - og dét lider vi under." Vi siterer teatersjef Kjetil Bang-Hansen fra en samtale John Stanghelle i Vårt Land hadde med ham i anledning

Claudels "Bodskapet til Maria", som nylig hadde premiere på Det Norske Teatret i Oslo.

Bang-Hansen hevder at "vi er i en tidsperiode hvor ettertanke og refleksjon, til en viss grad også kontemplasjon, igjen angår oss. Det er et rart fenomen - men det virker som om en del av disse eksistensielle opplevelsene, en søken etter noe å tro på, ligger nær det norske folk. Vi er ikke så sekulariserte som vi later som vi er."

Nordisk katolsk journalist-møte i København

I dagene 26. - 28. februar innbyr Nordisk UCIP, den nordiske grenen av Den internasjonale katolske presseunion (UCIP), katolske journalister og mediefolk til møte i København. På programmet står både katolsk mediepolitikk med spesiell vinkling på vår nordiske "diaspora-situasjon", og paneldebatt om "De nordiske land og resten av Europa". Panelet, som

## 24 Etter ti år: Hyrdebrev om kvinner lagt på hyllen!

-Vi har lyttet til kvinnene og tatt dem på alvor, skrev USAs biskoper i 1988 i sitt utkast til hyrdebrev om "Partnere i frelsesmysteriet: et pastoralt svar på det som ligger kvinner på hjerte i kirke og samfunn". I den grad hadde de lyttet at utkastet, som smakte forfriskende av kirkelig selvkritikk og anget vilje til å tenke på nytenkning, også inneholdt sitater fra noen av de 75.000 katolske kvinner som hadde vært konsultert under arbeidet. Sterke saker, med andre ord!

I dag, tre utkast og diverse år og innsigelser senere, er hyrdebrevet filt ned til en tannløs rapport. For arkivene?

Under NCCBs (The National Bishop's Conference og Catholic Bishops) oppnådde ikke utkast nr. fire det nødvendige to tredjedels flertall - stillingen ble 136-110. Det er første gang et amerikansk hyrdebrev har lidt en slik skjebne. En - på flere måter - ordinær rapport er alt biskopene har å vise til etter 10 års arbeid. Et magert og noe beskjemmende resultat, vil vel mange si. Hvordan det kunne gå slik?

### Kvinnene ble hørt

Vanskelighetene begynte på mange måter- og i hvert fall indirekte - allerede under forarbeidet til det første utkastet. Nærmere bestemt under de mange høringer med et vidt spekter av katolske kvinner, fra de trofast uspørrende til de utålmodig utfordrende med spørsmål både til kirke og samfunn. Også de sistnevnte fikk komme til orde i det første utkastet, altså de som tillot seg, ofte med klar henvisning til sin dype kjærlighet til den katolske kirke, å stille spørsmålstegn ved vedtatte kirkelige holdninger til f.eks.

kvinner som gudstjenestemedhjelpere, kunstig prevensjon og kvinnelige prester.

Og utkastet gikk faktisk inn for at kvinner bør tas mer med på råd når det gjelder kirken og familieplanlegging, og ba om forståelse for de kvinner som etter samvittighetsfull overveielse ikke finner å kunne følge kirkens forbud mot såkalt kunstig prevensjon. Videre oppfordret biskopene til å forandre Kirkeretten av 1983 slik at kvinner får adgang til ikke-vigslet altertjeneste, og de oppfordret Troskongregasjonen til hurtigst mulig å ta opp spørsmålet om permanent diakonat for kvinner, et spørsmål som "melder seg helt naturlig", og som "pastorale grunner tilsier bør vurderes så raskt som mulig," som biskopene skrev.

### Romerske innsigelser

Dette første utkastet ble stort sett godt mottatt på kvinnehold i USA, selv om det fra tradisjonellistisk kvinnehold fantes dem som slo til lyd for at brevet burde legges på hyllen fordi det truet kirkens tradi-

sjonelle lære, oppfordret til dissens og økte polariseringen mellom katolikker.

Vatikanet på sin side kom med klare innsigelser som i korthet gikk ut på at biskoper skal undervise i troen, ikke la seg belære. Man fristes til å tilføye: "og aller minst av kvinner". En del av de amerikanske biskoper delte Romas syn. Resultatet ble at man i utkast nr. 2 utelot kvinnerøstene - både de kritiske og de andre - og gikk tilbake til tradisjonell hyrdebrevstil der hyrdene alene taler. Man beholdt fordømmelsen av 'sexisme' i form av vold mot kvinner, seksuell utnyttning og økonomisk diskriminering. Og som i det først utkastet fremholdes det at 'sexisme' har preget kirkens lære, men kritikken mot kirken er tonet ned.

Spørsmålet om ordinasjon var mer problematisk. Folk som var tilhengere av kvinners ordinasjon, mente det nye utkastet var for defensivt, men avfant seg med at

### Fra det første hyrdebrevutkast:

"Som sort kvinne ville det aldri falle meg inn å bli med i en gruppe som er klart kvinneskandiskriminerende, likevel opprettholder jeg mitt medlemskap i en kirke som er nettopp det. Det er et mysterium for meg, og i seg selv. Og det styrker min vilje til å gjøre alt jeg makter for å hjelpe min elskede kirke til å arbeide seg frem mot et rettfærdig standpunkt når det gjelder kvinners status."



bl.a. består av professor Jan Kerkhof SJ, Leuven, og Niels Arbøl fra Kristen Demokratiske Forum, skal se nærmere på følgende spørsmål: - Er det grunn til nervøsitet i de nordiske land med en tettere politisk tilknytning til Europa, (EEC) med de store katolske land? Er det grunn til nervøsitet fra den katolske kirkes side med de verdslige nordiske lands eventuelle tilslutning til EEC?

Biskop Paul Verschuren av Helsinki,

formann og medieansvarlig innen Den nordiske bispekonferanse, vil delta på møtet sammen med Københavns biskop Hans Martensen SJ. Også UCIPs president, Gunther Mees fra Münster i Tyskland, har tilsagt sitt nærvær.

I forbindelse med UCIP-møtet har redaktørene for de katolske kirkeblader i Norden sitt årlige møte, en 'institusjon' som har utviklet seg i kjølvannet av samarbeidet om pavebesøket i 1989.

bispekonferansen ikke hadde autoritet til å forandre kirkens lære på dette punkt. Dertil kom at utkastet inneholdt så meget annet lovende.

Men Roma og en god del av USAs biskoper var ikke fornøyd. De insisterte på at avsnittene om ordinasjon, prevensjon, seksualtikk og respekt for læreembedets avgjørelser måtte utvides. Ettersom de enkelt deler ble mer og mer akseptable for Roma, ble de mindre akseptable for mange katolske kvinner i USA. Opposisjonen mot det fjerde utkastet var særlig sterk blant kvinner som er aktive i kirken på ulike plan, inklusive ordenskvinner, kvinnelige teologer, religionslærere samt kirkelig ansatte og frivillige medarbeidere.

### Tredje runde

Da tredje utkast lå på bordet før biskopenes møte i juni i fjor, var hyrdebrevets tittel blitt *Called to be one in Christ* - "Kalt til å være ett i Kristus", en klar forskyvning av perspektivet fra første utkast. Utkastet ble behandlet i et lukket møte - pressen har ellers adgang når USAs bispekonferanse har sine møter - "og det er kanskje like greit," noterte lederskribenten i de amerikanske jesuitters tidsskrift *America*, "for etter ni år har utarbeidelseskomiteen snekret sammen et dokument som modig fordømmer sexisme i det sivile samfunn, men som raskt mister stemme og pust når det gjelder kirkens egne indre anliggender".

I utkastet, som også inneholdt en 25-punkts handlingsplan for å sette utkastet ut i livet lokalt, understre-

### Fra det første hyrdebrevutkast:

"Det som peker seg ut for meg, er hvor sterkt og dypt . . . jeg som person, som kvinne, er blitt formet at Det 2. Vatikan-konsil, av dets oppfatning om å finne tilbake til det autentiske i våre 'røtter' og nådegaver."

ker biskopene av det er deres hensikt "å bekrefte så sterkt vi kan likverdet og menneskeverdet til hver kvinne og mann Gud har skapt". Biskopene underbygger sitt syn med bibelsk retorikk og forplikter seg til å arbeide for likelønn og likhet for loven for alle, for et rettferdigere lønnsystem og for lovverk "som søker å bøte på forhold som volder kvinner unødige smerte og påkjenning". Og ikke nok med det: "Det vi anbefaler offentlige institusjoner å sette i verk," skriver biskopene, "må vi også sette ut i livet i vår egen institusjon. Vi er ikke troverdige som lærere i sosial rettferdighet om vi ikke øver den samme rettferdighet i vårt eget hus." Så riktig, så riktig.

### I Guds bilde

Men noen vil synes det nettopp går på troverdigheten løs når man argumenterer mot ordinasjon av kvinner ved å vise til at "det er kirkens sammenhengende praksis bare å viglse menn til prester", og at denne praksis "vitner om Kristi innstilling/tanke/sinnelag (det engelsk 'mind' har

mange betydningsnyanser) og er derfor normativ", slik det heter i par.110 i utkastet. Å argumentere for at noe fortsatt bør være slik fordi det alltid har vært slik, er - mildest talt - lite overbevisende. Når var det kirken endelig fant ut at slavehold neppe var etter Kristi sinnelag?

I utkast fire, det som altså ikke ble vedtatt, heter det at kvinner "på grunn av kjønnes naturlige symbolikk" ikke kan bli viglet til prest. Men i første Mosebok leser vi da vitterlig at alle, menn og kvinner, er skapt i Guds bilde. Ja, sier biskopene, det er riktig, men, sier biskopene indirekte, det er likevel noe ved kvinnekjønnen som diskvalifiserer det fra å være et bilde på Kristus som feirer den nye pakts påskemåltid, slik presten gjør ved alteret.

Undertegnede har stor sans for den pensjonerte biskopen av Pueblo i Colorado som under diskusjonen om utkast tre bemerket at "dokumentet synes å svare på det som ligger oss og Vatikanet på hjertet, ikke på det som opptar og uroer kvinnene." Samt for biskopen av Baltimore som i en artikkel i tidsskriftet *Commonweal* bl. a. noterte at menn opp gjennom tidene har definert både seg selv og kvinnene både i kirke og samfunn, og at hyrdebrevprosessen viser at denne patriarkalske holdning ikke er død på kirkelig hold.

Montro om det ikke, etter at så mange biskoper så lenge har fiklet med et hyrdebrev om kvinnene og ikke riktig fått det til, kunne være på tide med et kvinnebrev om hyrdene?



En stopper for myrderiene på Balkan? Hittil har høye militære i alle land vært enige om å fraråde sine regjeringer å bruke militær makt i det tidligere Jugoslavia - samtidig har man på oppdrag av politikere sett på mulighetene for troppeinnsats. Også Claus Neumann, den øverste militære leder i det tyske Bundeswehr, har hittil ment at det beste råd var å fraråde militære operasjoner. Nå er han ikke lenger fullt så sikker, forteller den kristne ukeavisen Rheinischer Merkur.

Neumann begrunner sin usikkerhet med at hans egen generasjon, den tyske etterkrigs generasjonen, stadig spurte foreldregenerasjonen hvorfor de, på bakgrunn av alt det de visste, ikke gjorde noe for å stoppe Hitler i tide. Og nå er det hans egne barn som spør om å "få slutt på det som fremdeles kalles en borgerkrig", men som i virkeligheten er myrderier. Vår holdning og argumentasjon hittil minner om mellomkrigstidens "appeasement", sier Neumann. Det spørres om ikke tiden er inne til å

tenke på mulige andre skritt overfor "myrderiene og skjendingen serbiske morderbander, som ikke lenger bør kalles soldater," gjør seg skyldig i. "Det er på høy tid å gi aggressorene et signal om at man ikke i det uendelige vil tåle slik vold i Europa. Vi er kommet til et punkt hvor vi ikke kan godta å grenser endres ved vold, ellers ender Europa i kaos."

Neumann ser fire mulig militære tiltak og et politisk:

- Fullstendig gjennomføring av alle vedtat-

## 26 Paul Keller SJ: Hva er "Bønnens apostolat"?

"Bønnens apostolat" - er ikke det en slags from forening av katolikker som ber mange timer hver dag fordi de ikke har noe annet fornuftig å ta seg til? Og dertil en forening med styre, generalforsamling og medlemskontingent?

Slett ikke! Det er en løs, verdensomspennende sammenslutning som for tiden teller ca. 50 millioner medlemmer.

### Hvordan man blir medlem?

Man henvender seg til Sekretariatet for Bønnens apostolat for å bli innskrevet. I Danmark er sekretariatets adresse: Jesu Hjerter Kirke, Stenosgade 4 A, 1616 København V. Det blir ikke innkrevet noen kontingent, og det er heller ikke nødvendig å delta i felles møter eller gudstjenester.

Og hva gjør så alle disse menneskene? De kan da ikke ligge på kne hele dagen og be. Det gjør de da heller ikke. Felles for dem alle er at de hver for seg ønsker på en så virksom måte som mulig å ta del i kirkens apostoliske oppdrag, hver i sitt kall.

Bevegelsen startet rundt midten av det forrige århundre i en liten krets av teologistudenter i Frankrike, tilknyttet jesuitterordenen. De syntes etterhvert at det varte altfor lenge før de kunne gjøre en praktisk innsats: to års novisiat, tre år med filosofistudier, fire år teologi og så ett års studium og praksis i spiritualitet og pastoral. Men så oppdaget de at de allerede i all denne tiden kunne være til gagn for de menneskene de senere skulle arbeide for: at de ikke bare ved bønn, men også

med alt slit og strev med studiene og i sitt daglige arbeid hele tiden på hemmelighetsfull vis hadde kunnet bidra til løsningen av konkrete, aktuelle oppgaver i kirken og i verden.

Idéen fenget. Den ble godkjent av pave Pius IX og en hel rekke av hans etterfølgere, inklusive pave Johannes Paul II.

### Ble det så til "Pavens anliggende"?

Hvert år samles sekretærer fra et større område, bl.a for å drøfte hvilke problemer de synes er de mest aktuelle. Resultatet sendes til Apostolatets ledelse i Roma, som så forelegger et utkast for det kommende år for paven.

Rundt om i verden finnes det i dag mange publikasjoner som formidler de månedlige anliggender til medlemmene. Biskopene kan tilføye sine spesielle intensjoner. Man har også tatt radio og TV i bruk, f.eks. finnes det i USA "The Sacred Heart Program" som betjener et stort antall stasjoner, endog med daglige sendinger.

Men er ikke Bønnens apostolat likevel noe svært gammeldags, noe fra forrige århundre? Målsetningen er den samme som da den første gruppe kom sammen første gang den 3. desember 1844 med dette spesielle apostolat for øye, på fest-

dagen for den store India- og Japanmisionær Franz Xavier S.J., som levde fra 1506 til 1552.

Den dag i dag henvender Bønnens apostolat seg til engasjerte kristne som føler medansvar for kirken og for den kristne tro i verden, selv om de ikke direkte står i kirkens tjeneste. Etter Det 2. Vatikanconcil stadfestet pave Paul VI nye statutter for Bønnens apostolat. Bl.a ble det fastslått at ikke bare prester, men også legfolk, både kvinner og menn, kan være lokale ledere ("promotorer"). Det legges vekt på utdanning av disse lederne ved retretter og ved kurs i bibelkunnskap, liturgi og økumenikk.

Hvorfor det heter "Bønnens apostolat"? Fordi medlemmene ønsker å være en slags apostler. De søker å virke for Guds rike, ikke minst ved sin bønn for aktuelle anliggender i verden og i misjonslandene. Men det dreier seg ikke bare om bønn. Det er faktisk noe langt mer omfattende. Innsamling av penger eller en annen form for u-landshjelp? Nei, slett ikke. Det er noe som direkte fører inn i sentrum av det kristne liv.

### Hva skulle det være?

Da Kristus kom til oss, levde han helt for sin Far og samtidig for oss mennesker. Det var ikke noe i ham, ingen tanke, ikke en dråpe blod som ikke gikk opp i denne gjerning. Nå kaller han alle som er døpt, til å bli likedannet med ham. "En kristens liv bør være som en gave som frembæres i forening med Kristus til Guds ære og til menneskenes frelse," sa pave Pius XII.

Bønnens apostolats kjennemerke



te sanksjoner mot Serbia og Montenegro, evt. avskjæring av all vanntilførsel; totalt flyforbud med straffetiltak for overtredelser; stengning, ved hjelp av FNs fredsstyrker, av all tilgang til Bosnia-Hercegovina fra Serbia og Montenegro; full militær hjelp, også kampavdelinger, for å få frem nødvendig humanitær hjelp til de nødlidende; politisk 'forfølgelse' av krigsforbrytere slik at de kan stilles for retten.

### Kan selv freden trenge våpen?

I en tale ved nyttår til det diplomatiske korps spurte pave Johannes Paul om Europa kan stå og se på ødeleggelsen på Balkan uten å føle seg utfordret til å gjøre noe? Noen tolket dette som en et ja til intervensjon. Vatikanets 'utenriksminister', erkebiskop Sodano, sier i L'Osservatore Romano at de grove krenkelsene av menneskerettighetene i Bosnia-Hercegovina kunne legitimere væpnet intervensjon. Også biskop Franz Kamphaus av Limburg, en fredens mann og ingen krigshisser, har,

etter besøk i Sarajevo, anydet "begrenset militærinnsats med FN-tropper som et klart signal" overfor de "forbryterske røverstrukturer" i eks-Jugoslavia.

"FNs 'blåhjelmer' er et håpets tegn for mange mennesker på Balkan; man vet, at hos dem er våpnene ikke i gale hender," sier biskop Kampmann. I en kommentar til de mislykkede fredsforhandlingene spør avisen Rheinischer Merkur "om agressorene ikke tvinger oss til å erkjenne at til tider trenger selv freden våpen"?

er et Kristustegn (de greske bokstaver *chi* og *rho*), et kors og en vinranke. Det vil si: forenet med det offer Kristus frembar for Faderen, får det kristne liv, også dets byrder, ja, selv døden, en helt ny betydning - det får del i den overstrømmende frukt av Kristi offer, det blir en gave til Gud og virker sammen med Kristus til menneskeslektens frelse. "Den som blir i meg og jeg i ham, han bærer meg en frukt"(Joh 15,1).

Ved å være i forbindelse med Kristus på den måten, han som "alltid lever for å gå i forbønn for oss" (Hebr 7,25), vinner den menneskelige person sin høyeste verdighet. Jo mer fullkommen denne forbindelse med Kristus blir, dess mere fremmes Guds ære og hans rike på jorden, og dess mer virkeliggjøres Guds plan: "Å sammenfatte alt i Kristus" (Ef 1.10).

Bønnens apostolat søker å hjelpe de troende i deres kall: å overgi seg selv og alt sitt til Gud. Et av midlene til dette mål er den daglige hengivelse til Gud, en hengivelse som ikke bare skal uttrykkes i bønnens ord, men fremfor alt leves. ●

## Sr. Maria Camilla Kowalkowska

Født 2. mars 1919 i Polen,  
død 6. januar 1993 i Trondheim,  
gravlagt 12. januar 1993  
på Staven gravlund, Trondheim.

Sr. M. Camilla, døpt Monika, trådte inn hos St. Elisabethsøstrene i Oslo i 1937 og avla sine første løfter i 1939. I 1940 kom hun til Trondheim og tok sykepleierutdannelse ved St. Elisabethshospitalet. Hun virket noen år som avdelingssykepleier, deretter som assisterende operasjonssøster og røntgensøster. I noen år var hun sakristan i St.Olav kirke inntil hun i 1978 ble forflyttet til Hammerfest, hvor hennes oppgave var å spille i kirken og besøke syke og ensomme i menigheten.

Året etter ble hun alvorlig syk, måtte opereres og ble sendt til Radiumhospitalet. Etter en lengre rekonvalesenstid på Nordstand i Oslo, reiste hun tilbake til Hammer-

fest for å gjenoppta sitt arbeid der. Hennes dype tro, hennes tillit til Guds barmhjertighet og hennes lyse gemytt ga henne krefter til å overvinne den vanskelige tiden etter en så alvorlig sykdom med tålmodighet.

På forsommeren 1992 forverret hennes sykdom seg. Sr. Camilla tok imot korset med stor hengivenhet til Gud. Rolig og fattet sa hun: "Jeg er i Herrens hender, og der er jeg trygg."

I september ble hun forflyttet til Trondheim hvor hun var sammen med sin søster, sr. Lucretia, som pleiet henne inntil Herren kalte henne hjem til seg den 6. januar 1993, på festen for Herrens Åpenbaring.

Vi takker sr. Camilla for hennes trofaste tjeneste, og det forbildet hun ga oss.

*Fra Søndagsbladet, Trondheim.*

### *Fra p. Georg Müllers preken ved sr. M. Camillas begravelse:*

To dager før hun døde ga hun som intensjon for gudstjenesten vi feiret ved hennes sykeseng følgende: Hun ville gjerne be om en salig død og takke Gud for kallet. Og vi skulle gjøre akkurat det samme og istemme hennes intensjon. Takke Gud for kallet, ikke bare i begynnelsen når vi mottar et kall og føler oss sterke, nei - ved slutten når vi må gi alt tilbake i Guds hånd. Og så var hennes død på en måte et sterkere vitnesbyrd om livet enn om det at livet tilintetgjøres.



## 160 kristne landsbyer ødelagt

I den sørøstre delen av Myanmar, det tidligere Burma, har regjeringssoldater brent ned 160 landsbyer med hovedsakelig kristne innbyggere - regjeringen hevder at de kristne skal ha støttet opprørere. I den nordøstlige del av landet skal 30.000 mennesker være blitt husløse. Øyenvitner taler om religiøs forfølgelse særlig rettet mot de kristne. Flere prester og ordensfolk er blitt tvangsflyttet fra sine menigheter.

CHRIST IN DER GEGENWART

## “Moderne” tekster i kristen sang?

“Det er for mykje lettfødte tekstar blant kristne songarar,” sier Sondre Bratland, kjent som suveren tolker av våre religiøse folketonar. Han mener det er for mange “hei på deg, Jesus”-viser, og kan slett ikke godta at Gud er “kompisen min”. Det er en enorm avstand mellom Gud og menneske, sier Bratland, som etterlyser mer respekt og ærefrykt. MISJONSTIDENDE

## Helhet, halvhet og helgener

“Oppbruddet, det radikale, det tilhører Frans av Assisi, Mor Teresa eller Annie Skau Berntsen,” sier Laila Riksaasen Dahl ved Menighetsfakultetet. “Vi andre ber om velsignelse over vår halvhet. Helheten er en luksus vi ikke kan nå. Helheten tilhører - helgenene?” LUTHERSK KIRKETIDENDE

## Vatikanbibliotekets skatter i Library of Congress

“Det er vanskelig å peke ut ett spesielt blant alle disse prakstykkene,” sa historieprofessor Anthony Grafton da han under åpningen av en utstilling i Library of Congress i januar i år av 200 håndskrifter, trykk og bøker fra Vatikanbiblioteket, ble utsket til å røpe sin favoritt.

Et blick på nedenstående liste over noen av de mange dokumentariske godbitene, og man forstår professorens dilemma:

- En samling på 17 kjærlighetsbrev - håndskrevne sådanne - fra Henrik VIII til Anne Boleyn. De er ikke datert, men skrevet forut for deres giftermål i 1633, mens den engelske hersker fremdeles var gift med Catherine av Aragon.

- En førstehandsberetning fra en lærd romer som var til stede da Augustus' svære solur ble gravet frem av en barberer som skulle grave et “avtrede”.

- Et eksemplar av Plinius' naturhistoriske encyklopedi fra det første århundre etter Kristus.

- En del av Euclids “Elementene”, en omfattende avhandling om geometri, proporsjoner og tallteori, skrevet rundt 33 f. K.

- Et manuskript fra 900-tallet av den greske dramatiker Plautus som utløste gjenopplivingen av det

verdslige drama.

- Et manuskript fra det 6. eller 7. århundre av Vergils “Georgica” og “Bucolica”.

Det hører med til historien at professor Grafton til sist røpet sin favoritt: Urbino-bibelen, et to-binds verk som det tok fire år å lage. Den er fra ca. 1476 og anses for å være et av 1400-tallets fineste kunstverk på grunn av sine storartede, fargede illuminasjoner.

Utstillingen, som har fått tittelen “Det gjenfødte Roma: Vatikanbiblioteket og renessansekulturen”, er gratis, og man venter stor tilstrømming til Kongressbibliotekets ‘Great Hall’ i tiden frem til 30.april. Da lukkes dørene for denne enestående utstillingen som rommer mange gjenstander som aldri tidligere har vært utenfor Vatikanbibliotekets vegger, og som neppe kommer ut igjen med det første.

Også Kongressbibliotekets sjef hadde sin favoritt blant utstillingsgjenstandene, viste det seg: en bønnebok på tamil, som tales i deler av det sydlige India og i dagens Sri Lanka, skrevet på palmeblader - i verseform forteller den om apostlenes liv.

Utstillingen er resultatet av et fire års samarbeid mellom Kongressbiblioteket og Vatikanbiblioteket, som er Europas eldste bibliotek og inneholder 150.000 håndskrifter fra det første århundre etter Kristus og fremover.

## En interessant skikkelse

I boken “Norvegia Catholica”, utgitt av Det apostoliske vikariat i Oslo i 1942 i anledning 100-årsminnet for opprettelsen av St.Olav menighet i Oslo, forteller monsignore dr. Karl Kjelstrup i et kapittel om “nordmenn som fant vegen heim før misjonsgjerningen begynte for alvor”.

Blant dem var en Henrik Krog, og mgr. Kjelstrup skriver:

*En interessant konvertittskikkelse møter vi i Henrik Krog, som var sønn av den kjente lærde trønderbiskop Peder Krog. Han ble født i 1689 og ble tidlig sendt til utlandet for sin utdannelses skyld.*

*Etter 13 års fravær ventet man ham i 1715 heim til Norge, men istedenfor å komme heim, sendte han sin far et brev om at han var gått over til den katolske Kirke, og at han aktet å forbli i Italia eller i andre katolske land, hvor han som katolikk følte seg heime.*

*Kildene forteller ikke stort om ham, men det må antas at han var en meget dyktig mann da han endte sine dager som bibliotekar ved Bibliotheca Vaticana i 1731.*



## Første biskoper på 50 år i Albania

I julen utnevnte paven for første gang på 50 år fire biskoper til Albania. Flere av de nye biskopene har sonet strenge straffer under kommunistregimet.. *Frånco Ilia*, den nye erkebiskopen av Scutari, ble arrestert i 1967 og dømt til døden for "spionasje til fordel for Vatikanet". Dommen ble senere endret til 25 års straffarbeid. Han ble løslatt i 1988. Biskop Ashta av Pulat har hatt 11 års tvangsarbeid ved et vannverk.

KIPA/KAT. ORIENTERING

## Vatikanet støtter sanksjoner mot angripere på Balkan

Vatikanet støtter "alle anstrengelser fra det internasjonale samfunn for å få gjennomført sanksjoner" i forbindelse med krigen i Bosnia-Hercegovina. Særlig tilråder de "anvendelse av vann-blokade mot angriperen og hermetisk avsperring av luftrommet over Bosnia-Hercegovina", sa

erkebiskop *Jean-Louis Tauran* på CSCEs utenriksministermøte i Stockholm.

Eventuell bruk av vold er bare tillatt til forsvar og advarsel, hvilket ikke betyr krig. Før man beslutter seg, må man avveie den uunngåelige risiko forbundet med en evt. innsats for å nå sine mål.

KIPA/KAT. ORIENTERING

## I serbisk konsentrasjonsleir:

# Jeg visste de ikke kunne gjøre meg noe

29

- Det er hardt for meg å snakke om hva jeg har opplevd i de serbiske konsentrasjonsleirene i Omarska og Manjaca, sa den kroatisk prest *Stipe Susic*, sogneprest i Den hellige Leopolds menighet i landsbyen Ljubija, i et intervju med den kroatisk avisen *Glas Konhila* før jul i fjor. - Jeg har opplevd grusomheter jeg ikke trodde var mulig å overleve, og takker Gud for at han hjalp meg gjennom ydmykelsene og smertene.

- I selve byen Ljubija bor det flest muslimer, og rundt om er det kun serbisk-bebodde landsbyer. Menigheten vår ble grunnlagt for tretten år siden, og siden dengang har jeg fått oppført en ny kirke og et stort pastoralsenter. Menigheten hadde 400 familier eller rundt 1500 medlemmer - de fleste er nå drept. Ljubija klarte aldri å gjøre noen motstand mot de serbiske styrkene, det ble ikke løst ett skudd fra vår side. Før serberne kom, hadde en del mennesker fra andre landsbyer søkt tilflukt hos oss. Serberne overtalte dem til å flytte tilbake til sine hjem, men der ventet en grusom overraskelse: De ble drept.

- Den 8.juni jeg ble overfalt av serbiske soldater mens jeg var på vei til en mann som lå på dødsleiet. De ransaket, slo og ydmyket meg og rettet skytevåpen mot meg. Så førte de meg til en militær politistasjon hvor jeg gjennomgikk et blodig forhør. Deretter kjørte de meg tilbake til Ljubija, ransaket kirken og presteboligen på jakt etter våpen. De fant naturligvis ingenting ettersom jeg ikke har våpen av noe slag, men de påstod at kirken og prestegården ble brukt som våpenlagre.

Den 15. juni ble *Susic* på nytt hjemsoekt av serbiske soldater som

stjal bilnøkklene hans, og låste ham ned i kjelleren. Han kom seg imidlertid ut og fikk ved en ren tilfeldighet høre en melding på radioen hvor det het at han var blitt angrepet av muslimske soldater, en løgn serberne hadde servert radiostasjonen.

Kort etter ble han tatt igjen og sendt til konsentrasjonsleiren "KERAMETAL" i Omarska: - Blant de 1000 fangene var også folk fra min egen landsby. Vi ble bl.a. tvunget til å synge serbiske nasjonalistiske sanger, vi ble rundjulet, og jeg så fire døende fanger bli kastet på søppelhaugen for å dø der. Jeg ba innstendig til Gud om at jeg måtte få komme ut derfra eller slippe de grusomme smertene jeg ble påført, og jeg kjente hvordan bønnen styrket meg.

Alt neste dag ble *Susic* overført til en annen leir i Omarska hvor ny tortur ventet. - Vi ble beordret til å legge oss på gulvet, de slo oss med køller, sparket oss og trampet på oss. Jeg fikk brudd på hjerneskallen, brukne ribben og mistet til slutt bevisstheten. Da jeg kom til meg selv, ble jeg sendt til det beryktede "hvite hus" eller dødens hus som det også ble kalt, ettersom serberne hadde torturredskaper der. Mens de torturte meg, skrek de hele tiden at her kom mine knokler til å bli værende. Og de skjelte ut 'den kroatisk Gud, paven, alle biskopene, den kroatisk kardinal *Kuharic* og president *Tudjman*'.

- Vi var tyve fanger i en celle på 8 m<sup>2</sup>, alle forslått, torturert og utslitt. Når vi ba om noe å drikke, kastet de inn en kanne som vi urinerte i, og så måtte vi drikke urinen. Under et forhør ble jeg tilbudt vann og sigaretter, men fingrene mine var for skadet til at jeg kunne ta imot. Og jeg fikk aldri

vite hvorfor jeg var fengslet..

- Jeg ble etterhvert meget svak, bl.a. fikk jeg ikke mat på fem dager. Så ble jeg igjen flyttet til et sted hvor vi var rundt 2.500 mann. Her ble vi liggende i tredive dager, sykdommer herjet, og når det var mange nok døde, kom serberne med lastebiler og kjørte likene vekk. Mine medfanger og jeg styrket oss ved å be sammen.

- Da verden fikk vite om disse konsentrasjonsleirene, ble vi flyttet til en slags hangar. Noen ble tvunget til å slå medfanger. Jeg ble innkalt til forhør og bedt om å røpe navnene på 'ekstreme kroater' i menigheten og nabomenigheter. Da jeg ikke svarte, ble de helt hysteriske, men jeg visste at de ikke kunne gjøre meg noe, jeg kjente at Gud var med meg. Her fikk jeg hjerteinfarkt, men overlevde uten medisinsk hjelp.

- Om nettene hendte det ofte at fanger ble ropt opp og ført ut i mørket uten at de kom tilbake. Natt til 7. juli ble jeg overført til en ny leir hvor vi fikk to minimale måltider pr. dag, til Røde Kors kom med forsyninger. Vi ble ikke lenger slått, og jeg ble satt til kjøkkentjeneste som gjorde at jeg ble litt bedre.

- Den 27.august ble jeg løslatt, en dag jeg ser på som min annen fødselsdag. Da jeg kom til Banja Luka, var jeg så utpint og svak at jeg ikke kunne stå på mine ben, men jeg er blitt bedre etter medisinsk behandling. Jeg har fått vite at serberne har brent ned kirken i landsbyen vår, og at huset mitt og pastoralsenteret er utplyndret. Jeg takker Gud som har hjulpet meg gjennom denne tunge tiden, og dem som tenkte på meg og ba for meg. (Oversettelse ved P.S.)





## *Pavens intensjoner for bønnens apostolat i mars:*

At alle som lider, må se sin lidelse i lys av frelsen, og i enhet med Kristus gjøre den til et offer for verden.

At Europas folk må gjenoppdage sine kristne røtter, og at lokalkirkene må fornye sin innsats for evangeliet.

## 30 Liturgisk kalender

### MARS

1. 3 Mos 19,1-2.11-18.  
Matt 25,31-46
2. Jes 55.10-11. Matt 6.7-15
3. Jona 3,1-10. Luk 11.29-32
4. Kasimir. Est 14,1-3.5.12-14  
Matt 7,7-12
5. Esek 18. 21-28. Matt 5,  
20-26
6. 5 Mos 26,16-19. Matt 5,  
43-48  
(Norske tidebønner - uke 2)
7. *Annen søndag i fastetiden.*  
1 Mos 12,1-4. 2 Tim 1,8-10.  
Matt 17,1-9
8. Johannes av Gud, munk.  
Dan 9,4-10. Luk 6,36-38
9. Fransiska av Roma, nonne.  
Jes 1,10.16-20. Matt 23,1-12
10. Jer 18,18-20. Matt 20,17-28
11. Jer 17,5-10. Luk 16,19-31
12. 1 Mos 37,3-4,12-13. 17-28  
Matt 21, 33-43.45-46
13. Mi 7,14-15. 18-20  
Luk 15,1-3.11-32  
(Norske Tidebønner - uke 3)
14. *Tredje søndag i fastetiden.*  
2 Mos 17,3-7. Rom 5,1-2.5-8  
Joh 4,5-42
15. 2 Kong 5,1-15, Luk 4,24-30
16. Dan 3,25. 34-43.  
Matt 18,21-30
17. Patrick, biskop. 5 Mos 4,1.  
5-9. Matt 5,17-19
18. Kyrillos av Jerusalem, bis  
kop og kirkelærer.  
Jer 7,23-28. Luk 11,14-23
19. Den hellige Josef, Marias  
brudgom.  
2. Sam 2,4-5.12-14.16  
Rom 4,13.16-18.22
20. Hos 6,1-6. Luk 19,9-14  
(Norske tidebønner - uke 4)
21. *Fjerde søndag i fastetiden.*  
1 Sam 16.1.6-7.10-13.  
Ef 5,8-14. Joh 9,1-41
22. Jes 65,17-21. Joh 4,43-54
23. Turibio av Mogrovejo,  
biskop.  
Esek 47,1-9.12. Joh 5,1-3.  
5-16
24. Jes 49,8-15. Joh 5,17-30
25. *Herrens bebudelse.* Jes 7.  
10-14  
Hebr 10,4-10. Luk 1,26-38
26. Visd 2,1.12-22. Joh 7,  
1-2.10.25-30
27. Jer 11,18-20. Joh 7,40-53  
(Norske Tidebønner - uke 1)
28. *Femte søndag i fastetiden.*  
Esek 37,12-14. Rom 8,8-11.  
Joh 11.1-45
29. Dan 13,1-9.15-17.19-30.33-  
62 Joh 6,1-11
30. 4 Mos 21,4-9. Joh 8,21-30
31. Dan 3,14-20.49-50.91-92.95  
Joh 8,31-42

## GREGORIANSK SANGKURS

i

Trondheim

26. - 29. juli

Lærere fra Vilnius/Paris

Kursspråk: Engelsk

Opplysninger fås hos:  
Kursleder Dordi Glærum

Skuggevik

6650 Sunnadal

Tlf.: 073-63110

Påmeldingsfrist: 1.juni

Arrangør:

Amici Cantus Gregoriani

Nidrosiae

i samarbeid med:

Olavsdagene

Rikskonsertene

## Fasteaksjonen 1993

Den nordiske bispekonferanse har bestemt  
at midlene fra årets fasteaksjon skal gå til  
prosjekter som tar for seg barns behov og rettigheter.



Neste nummer utgis 24. mars. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Faste medarbeidere:

Olav Egil Aune

Hanne Bærentzen

Liv Greni

Brian McNeil c.r.v.

Albert Raulin o.p.

Gunnel Vallquist

ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo

Redaksjon: Tlf. 22 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. 22 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 195,—

Øvrige europeiske land: kr. 220,—

Andre verdensdeler: kr. 230,—

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

31

**St.  
OLAV**

**BOKHANDEL**

Akersveien 14, 0177 Oslo  
Telefon: 22-20 72 48  
Fax: 22-36 02 63

I siste  
halvdel  
av februar  
åpner vi  
butikk  
også i  
2. etasje!

**ÅPNINGSTIDER:**  
Mand.-fred. 9.30-17.00  
Torsd. 9.30-17.30  
Lørd. 9.30-13.30

**MALERMESTER**  
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

**GEORG FOERSTER**  
Tlf.: 22 15 54 26/22 15 56 06

**TRENGER  
DU TRYKKSAKER?**

Kontakt  
**SATS + PASTE AS**  
Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10  
Tlf.: 22 30 04 16 – 22 30 84 53



**A / S NORSKE SHELL**

*Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.*

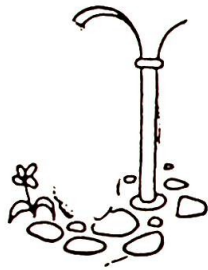
BESTILLING 22 66 59 00 – SERVICE 22 66 58 60 – 22 66 58 61

**CARITAS | NORGE**  
**DEN KATOLSKE KIRKES HJELPEORGANISASJON**

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3, Tlf.: 22 69 30 15/60 43 51  
Gavekonti:  
Postgiro: 0814 5 00 40 64 – Bank: 7041.05.13976



Blikk  
på tiden



## Symboler og signaler

For en tid siden feiret vi begravelsesmesse i St.Olav domkirke i Trondheim for en Elisabethsøster. Da hun ble båret til sin siste hvile ved slutten av messen, opplevde jeg et utrolig sterkt symbol. Blant de seks personer som bar kisten hennes ut av kirken, var vår apostoliske administrator og to andre prester.

Søstrene har "båret" vår kirke i Norge i mange år. Nå ble denne søster bokstavelig talt båret av tre prester. Denne handling sendte et klart og meget vakkert signal. Den sa noe viktig om vår katolske kirkes historie, men også noe på et dypere nivå, om kirkens vesen som et fellesskap hvor alle "bærer hverandre".

Jeg ble minnet om et symbol og et signal man opplevde i Det sextinske kapell den 14. desember 1975 da pave Paul VI knelte ned og kysset foten til den ortodokse metropolit Meliton av Chalcedon. Med denne gesten sa paven meget mer enn de beste og fineste teologiske avhandlinger. Samtidig sa han noe om vårt forhold til Den ortodokse kirke.

Ikke alle symbolske handlinger sender ut et så klart budskap. Det er f. eks. tillatt å feire en begravelsesmesse i hvite messeklær. Dette skal forkynne vår kristne tro på oppstandelsen - og er for såvidt helt riktig. Problemet er bare at hvit er *gledens* farge. Det signal vi sender ved å bruke hvit under en begravelse, må vel være at vi gleder oss over avdødes bortgang?

Av samme grunn liker jeg ikke avskaffelsen av sort som begravelsesfarge. Jeg foretrekker å bruke sort for rekviemmesser nettopp fordi sort er sorgens farge - og man har *rett* til å sørge, selv om man tror aldri så fast på oppstandelsen!

Og hva med de gudstjenestene som skal markere vår kirkes jubileum i Norge i 1993? Hvilket signal sender vi ved å feire den katolske messe i Oslos lutherske domkirke og i Nidarosdomen? For femti år siden - hvis en slik gudstjeneste overhodet ville vært tenkelig - ville budskapet ikke vært til å misforstå: Det ville betydd at Moderkirken endelig var kommet på sin rette plass som Norges kirke. (Jeg minner om at katolikker for 70 år siden vanligvis kalte seg "Den norske kirke" for å understreke at lutheranere ikke var noen 'kirke'.)

I dag betyr de store jubileums-gudstjenestene noe helt annet. De betyr at vår kirke har funnet en plass i det kristne mangfold i Norge. Vi står ikke lenger utenfor

de kristnes samfunn. Å feire en katolsk messe i Nidarosdomen med alle dens middelalderske og moderne assosiasjoner, er å markere meget tydelig at vi er *hjemme* i Norge.

Hva med pilgrimsreisene? Det er forståelig at man ønsker å dra til Roma, og at det arrangeres en ferd dit, slik programmet er. Da kan man markere vårt jubileum i synlig fellesskap med en verdensomspennende kirke.

Men hvorfor har man valgt en ferd til Lourdes? Er ikke en slik pilgrimsreise å fremheve det fremmede, eksotiske, ved den katolske kirke? Hvorfor ikke markere et *norsk* kirkejubileum med en stor valfart, evt. langs mange stier, til Stiklestad? Eller til Alta, setet for det Vatikanet i en fjern fortid kalte Nordpolstisjonen? En norsk mariansk valfart finner sted hvert år - til Mariaholm ved Øyeren. Kunne man ikke gjort noe der? Og hvis det er den norske *Drang nach Süden* som spiller en rolle her, hvorfor ikke dra til Rouen (hvor Olav den hellige ble døpt) eller til Chambéry (hvor våre St.Josephsøstre kom fra)?

Det er gudstjenestene i Oslo og Nidaros - og i Stavanger domkirke, ikke å forglemme - som viser veien fremover for vår norske katolske kirke. Vi bør lytte til disse signalene.

*Pastor invisibilis*